

HE 36/2011 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen tasavallan hallituksen ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallituksen välillä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Helsingissä lokakuussa 2007 Suomen tasavallan hallituksen ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallituksen välillä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn sopimuksen.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimuksen tavoitteena on mahdollistaa Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen välinen keskinäinen oikeusapu rikosasioissa sopimuksessa määrätyin edellytyksin. Sopimuspuolet antaisivat toisilleen laajinta mahdollista oikeusapua pyynnön esittäneen sopimuspuolen toimivaltaan kuuluvien rikosten tutkinnassa ja syyttämisessä sekä niihin liittyvissä oikeudenkäynneissä. Sopimus sisältää

määräyksiä muun ohella asiakirjojen tiedoksiannosta, todistusaineiston, asiakirjojen, esineiden ja tallenteiden hankkimisesta, vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa, etsinnästä ja takavarikosta, rikoshyödyn jäljittämisestä sekä oikeusapumenettelyssä saatujen henkilö- ja muiden tietojen käyttämisestä.

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona sopimuspuolet ovat kirjallisesti ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat omalta osaltaan täyttäneet sopimuksen voimaantulon edellyttämät vaatimukset. Sopimuksen voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	5
5 ASIAN VALMISTELU	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	6
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	18
3 VOIMAANTULO	18
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS	18
LAKIEHDOTUS	20
1. Laki Suomen ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen välillä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	20
SOPIMUSTEKSTI	21

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esitys sisältää ehdotuksen Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen välisen keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan sopimuksen (sopimus) kansallisesta hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta. Sopimus tehtiin Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2007.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia voimassaolevaan lainsäädäntöön. Sopimus ehdotetaan saatettavaksi voimaan niin sanotulla sekamuotoisella lailla. Voimaansaattamislakiin ehdotetaan otettavaksi säännös henkilötietojen luovuttamisen edellytyksistä oikeusapumenettelyssä.

2 Nykytila

Kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa sääntelevät Suomessa sekä kansallinen lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset. Suomessa on voimassa oikeusapua koskeva yleislaki, minkä lisäksi kansainvälistä oikeusapua koskevia säännöksiä sisältyy muun muassa poliisilakiin (493/1995) ja pakkokeinolakiin (450/1987). Lisäksi Suomi on osapuolena useissa kansainvälisissä rikosoikeusapua sääntelevissä yleissopimuksissa ja myös kahdenvälisissä sopimuksissa.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettu laki (4/1994, oikeusapulaki) on kansainvälistä oikeusapua koskeva yhtenäinen säännöstö, jonka perusteella Suomen viranomaiset voivat antaa ja pyytää oikeusapua toisen valtion viranomaisilta. Lain periaatteena on, että Suomen viranomaiset voivat lain nojalla antaa toisen valtion viranomaisille oikeusapua siitä riippumatta, onko Suomen ja oikeusapua pyytäneen valtion välillä valtiosopimusta. Oikeusavun antamisen edellytyksenä ei ole myöskään se, että pyynnön esittänyt valtio muutoin antaisi vastaavaa oikeusapua Suomelle. Suomen viranomaiset

voivat siten periaatteessa pelkästään oikeusapulain nojalla antaa ja pyytää oikeusapua toisen valtion viranomaiselta.

Oikeusapulain säännökset mahdollistavat kattavan oikeusavun antamisen. Oikeusavun piiriin kuuluu muun muassa päätösten ja asiakirjojen tiedoksianto, todistajien, asiantuntijoiden ja asianosaisten kuuleminen, asiakirjojen ja esinetodisteiden hankkiminen, pakkokeinojen käyttäminen todisteiden hankkimiseksi tai menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi, syytetoimenpiteisiin ryhtyminen, rikosrekisteritietojen luovuttaminen rikosasian käsittelyä varten sekä muu rikosasian käsittelyä varten tarvittava oikeusapu.

Oikeusapulain soveltamisalaan ei sen sijaan kuulu rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen eikä kansainvälinen yhteistoiminta rangaistusten täytäntöönpanossa.

Oikeusavun antaminen ei edellytä kaksoisrangaistavuuden olemassaoloa eli että teko, jonka perusteella vieraan valtion viranomaisen pyytää oikeusapua, olisi säädetty rangaistavaksi myös meillä. Ainoastaan, mikäli oikeusapupyynnön täyttäminen edellyttää pakkokeinojen käyttöä, tulee kaksoisrangaistavuusedellytyksen täytyä.

Oikeusapupyynnön täyttämisestä ja siitä kieltäytymisestä päättää toimivaltainen viranomainen. Oikeusapulain säännösten nojalla toimivaltaisia viranomaisia voivat olla esitutkintaviranomaiset, virallinen syyttäjä, tuomioistuin sekä oikeusministeriö.

Oikeusapulaki sisältää vain muutaman säännöksen, jotka käsittelevät oikeusavun pyytämistä vieraalta valtiolta. Tämä on sinänsä luonnollista, koska kansallisessa laissa ei ole mahdollista säätää vieraassa valtiossa päätettävästä oikeusavusta. Oikeusavun antamisen edellytykset ja menettelytavat määräytyvät kunkin vieraan valtion kansallisen lain tai valtiota sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen perusteella.

Esimerkkinä muihin lakeihin sisältyvistä kansainväliseen oikeusapuun liittyvistä säännöksistä mainittakoon poliisilain 36 §, joka mahdollistaa rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi tarvittavien tietojen saamisen yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityksen, pankki- tai vakuutuslainsäädännön estämättä. Säännöksiä salassapitovelvollisuudesta poikkeamisesta rikoksia tutkittaessa ja niistä syytettäessä sisältyy myös pankkeja ja rahoituslaitoksia koskevaan lainsäädäntöön, kuten luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin (1607/1993). Jäljempänä selostetaan tarkemmin pakkokeinolain 3 luvun 6 a §:ssä (10/1994) säädettyä vieraan valtion pyynnöstä määrättävää hukkaamiskieltoa ja vakuustakavarikkoa sekä 4 luvun 15 §:n (10/1994) mukaista takavarikosta päättämistä vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta.

Vaikka oikeusapulaki on oikeusapua koskeva yhtenäinen säännöstö, Suomen kansainväliset velvoitteet toisia valtioita kohtaan oikeusapua annettaessa sekä Suomen oikeus saada oikeusapua toisilta valtioilta määräytyvät kansainvälisten sopimusten nojalla. Tältä osin keskeisin yleissopimus on Euroopan neuvoston puitteissa tehty eurooppalainen oikeusapuyleissopimus (SopS 30/1981), johon oli liittynyt 48 valtiota elokuuhun 2009 mennessä. Eurooppalaista yleissopimusta täydentää Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehty yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (EYVL C 197, 12.7.2000), joka on tullut voimaan 23 jäsenvaltion osalta. Oikeusapulaissa on säännös, jonka mukaan lain säännösten estämättä kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa annetaan myös siten kuin oikeusavun antamisesta on erikseen sovittu tai säädetty. Oikeusapulakia ja oikeusapusopimuksia sovelletaan näin ollen rinnakkain toistensa kanssa.

Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen välillä tehty sopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa on jatkoa Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen välillä 20.5.2005 allekirjoitetulle sopimukselle rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Tuossa yhteydessä oikeusministerit sopivat neuvottelujen käynnistämisestä myös rikosoikeusapua koskevan sopimuksen tekemiseksi.

Sopimukselle ei ole erityistä ajankohtaista käytännön tarvetta. Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen välinen rikosoikeudellinen yhteistyö on tähän saakka ollut varsin vähäistä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa katettavan oikeusavun antaminen Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen viranomaisten välillä.

Sopimus sisältää luettelon oikeusavun piiriin kuuluvista toimenpiteistä. Oikeusapuun kuuluu muun ohessa asiakirjojen tiedoksianto, todisteiden, esineiden ja asiakirjojen hankkiminen, etsintä- ja takavarikkopyyntöjen täytäntöönpano, rikosshyödyn ja rikoksen tekemisessä käytettyjen välineiden jäljittäminen, pysäyttäminen, menetetyksi tuomitseminen ja takavarikointi sekä muu sopimuksen tavoitteiden kanssa yhdenmukainen oikeusapu, joka ei ole ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön kanssa.

Sopimus sisältää määräyksiä pyyntöjen sisällöstä, luettelon kieltäytymisperusteista, tarkempia määräyksiä oikeusapuna pyydyttävistä toimenpiteistä, henkilötietojen luovuttamisen edellytyksistä sekä vapautensa menettäneiden henkilöiden siirtämisestä todistelutarkoituksessa ja heidän koskemattomuudestaan sinä aikana, kun he ovat vieraassa valtiossa.

Sopimuksen voimaansaattamislakiin esitetään voimaansaattamisäännösten lisäksi otettavaksi henkilötietojen käytön rajoittamista määrittelevä säännös. Henkilötietoja koskevan säännöksen mukaan Suomen viranomaisen tulee, luovuttaessaan henkilötietoja Hongkongin erityishallintoalueelle, asettaa ehdoksi, että tietoja käytetään vain sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin ja että Hongkongin erityishallintoalueen toteuttaa oikeusjärjestelmänsä mukaiset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi.

Muilta osin sopimusmääräykset ovat riittävän selkeät ja yksityiskohtaiset, jotta niitä voidaan soveltaa suoraan oikeusapulain mukaisen menettelysäännösten ohella.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei olisi mainittavia vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen välinen rikosoikeusapuyhteistyö on ollut suhteellisen vähäistä.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Sopimusluonnoksesta on pyydetty keskusrikospoliisin ja oikeusministeriön lainvalmisteluosaston lausunnot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimuksen tarkoituksena on sen johdanto-osan mukaisesti parantaa Suomen ja Hongkongin erityishallintoalueen lainvalvontaviranomaisten tehokkuutta rikosten tutkinnassa, syyttämässä ja ennaltaehkäisyssä ja rikoshyödyn takavarikoinnissa.

1 artikla. Oikeusavun laajuus. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat antamaan toisilleen laajinta mahdollista oikeusapua sopimuspuolen toimivaltaan kuuluvien rikosten tutkinnassa ja syyttämässä sekä niihin liittyvissä oikeudenkäynneissä.

Sopimuksen soveltamisala kattaa oikeusavun antamisen yksittäisen rikosasian tai rikosasioiden käsittelyä varten esitutkinnasta oikeudenkäyntiin. Sopimus ei sitä vastoin kata täytäntöönpanovaiheen yhteistyötä, kuten tuomittujen vankeusrangaistusten tai menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa, vaikka artiklan 2 kappaleen h kohdassa mainitaankin rikoshyödyn menetetyksi tuomitseminen yhtenä oikeusapumuotona. Soveltamisalan ulkopuolelle jää myös sellainen tietojenvaihto ja muu yhteistyö, joka ei liity rikosasian käsittelyyn.

Sopimus ei sisällä määräyksiä toimivaltaisista viranomaisista. Toimivalta oikeusapupyynnön tekemiseen vieraalle valtiolle määräytyy sopimuspuolten kansallisten toimivaltasäännösten nojalla. Suomessa esitutkinnasta vastaa esitutkintalain (449/1987) säännösten mukaan pääsääntöisesti poliisiviranomainen, joskin esitutkinnan suorittaminen voi kuulua myös tull- tai rajavartiolaitokselle niiden tutkittavissa rikosasioissa sekä eräissä tapauksissa myös viralliselle syyttäjälle. Rikosasian ollessa syyteharkinnassa toimivalta oikeusapupyynnön tekemiseen kuuluu asianomaiselle syyttäjälle ja asian tultua vireille tuomioistuimessa oikeusapupyynnön tekee tuomioistuin.

Myös oikeusministeriö ja oikeusrekisterikeskus ovat tietyissä tapauksissa toimivaltaisia viranomaisia. Oikeusministeriö esimerkiksi päättää oikeusavun epäämisestä oikeus-

apulain 12 §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa. Lainkohdan mukaan oikeusapua ei anneta, mikäli sen antaminen saattaisi loukata Suomen täysivaltaisuutta tai vaarantaa Suomen turvallisuutta tai muita olennaisia etuja. Oikeusapulain 4 §:n mukaisesti vieraan valtion viranomaisen voi tehdä oikeusapupyynnön suoraan sille viranomaiselle, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu. Rikosrekisteritietojen luovuttamista rikosasian käsittelyä varten tarkoittava oikeusapupyynnö voidaan siten tehdä suoraan oikeusrekisterikeskukselle.

Artiklan 2 kappale sisältää luettelon toimenpiteistä, joita sopimuksen mukaan voidaan pyytää suoritettavaksi. Oikeusapuun kuuluu:

- a) henkilöiden tunnistaminen ja olinpaikan selvittäminen;
- b) asiakirjojen tiedoksianto;
- c) todisteiden, esineiden ja asiakirjojen hankkiminen;
- d) etsintä- ja takavarikkopyyntöjen täytäntöönpano;
- e) todistajien ja asiantuntijoiden henkilökohtaisesti kuultavaksi saapumisen edistäminen;
- f) vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisen siirtämisen toteuttaminen todistajana kuulemista varten;
- g) oikeudellisten ja virallisten tallenteiden hankkiminen;
- h) rikoshyödyn ja rikoksen tekemisessä käytettyjen välineiden jäljittäminen, pysäyttäminen, menetetyksi tuomitseminen ja takavarikointi;
- i) tietojen, asiakirjojen ja tallenteiden tarjoaminen;
- j) omaisuuden luovuttaminen, mukaan lukien todistuskappaleiden lainaaminen;
- k) oikeusapu verotusta, tullimaksuja, valuuttakontrollia ja muita valtion tuloja koskevissa rikosasioissa; ja
- l) muu tämän sopimuksen tavoitteiden kanssa yhdenmukainen oikeusapu, joka ei ole ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön kanssa.

Suomen viranomaiset voivat täyttää kaikki oikeusapupyynnöt, jotka koskevat yllä olevassa luettelossa mainittuja toimenpiteitä. Suurin osa niistä sisältyy kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 1 §:n 2 momentin luetteloon oikeusavun piiriin kuuluvista toimenpiteistä. Niiltä osin kuin sopimuksen mukaan oikeusavun piiriin kuuluva toimenpide ei sisälly lainkohdan luetteloon, oikeusapupyynnön täyttäminen voidaan perustaa 1 §:n 2 momentin 6 kohtaan, jonka mukaan kansainväliseen oikeusapuun kuuluu myös muu rikosasian käsittelyä varten tarvittava oikeusapu, tietojen antaminen lainsäädännöstä ja yhteistoiminta.

Sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen luettelon f kohdassa mainitusta vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisesta siirtämisestä, h kohdan rikosshyödyn ja rikoksen tekemisessä käytettyjen välineiden jäljittämisestä, pysäyttämisestä, menetetyksi tuomitsemisesta ja takavarikoinnista sekä j kohdan omaisuuden luovuttamisesta, mukaan lukien todistuskappaleiden lainaamisesta, on säädetty erikseen.

Vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain (150/2004) 4 §:n 1 momentin mukaan Suomessa vapautensa menettäneenä oleva henkilö voidaan vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä väliaikaisesti siirtää kyseiseen vieraaseen valtioon, jos hänen henkilökohtainen läsnäolonsa on vieraassa valtiossa tarpeen rikosasiassa muuten kuin oikeudenkäynnissä vastaajana.

Rikosshyödyn takavarikoinnista vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta säädetään pakkokeinolain 3 luvun 6 a §:ssä. Lainkohdan 1 momentin mukaan, jos joku on vieraan valtion tuomioistuimen päätöksellä rikoksen johdosta tuomittu menettämään rahamäärä taikka jos voidaan aiheellisesti olettaa, että joku tuomitaan vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa menettämään rahamäärä, saadaan hänen omaisuuttaan panna tuon vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä hukkaamiskieltoon tai vakuustakavarikkoon.

Pakkokeinolain 4 luvun 15 a § sisältää säännökset rikosentekovälineiden takavarikoimisesta vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta. Lainkohdan 1 momentin mu-

kaan esine voidaan takavarikoida, jos sen on vieraan valtion tuomioistuimen antamalla päätöksellä julistettu rikoksen johdosta menetetyksi taikka jos voidaan aiheellisesti olettaa, että esine tullaan julistamaan rikoksen johdosta menetetyksi vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa.

Lainkohdan 3 momentin mukaan, jos esine tai asiakirja on takavarikoitu käytettäväksi todisteena vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa rikosasiassa, voi tuomioistuimen takavarikoinnista päättäneen viranomaisen pyynnöstä päättää, että esine tai asiakirja saadaan tarvittaessa luovuttaa pyynnön esittäneen vieraan valtion viranomaiselle. Tuomioistuimen voi määrätä, ettei esinettä tai asiakirjaa tarvitse palauttaa, jos palauttaminen ilmeisesti olisi epätarkoituksenmukaista.

Mikäli vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta takavarikoitu esine osoittautuu rikoksella joltakulta viedyksi, voidaan takavarikko pyynnöstä kumota pakkokeinolain (450/1987) 4 luvun 14 §:n nojalla ja omaisuus palauttaa omistajalleen.

Rikoksen avulla hankittujen esineiden palauttamisesta omistajalleen on määrättyä myös keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyssä yleissopimuksessa, jonka määräykset on saatettu lailla 148/2004 voimaan sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Yleissopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio voi pyynnön esittäneen jäsenvaltion pyynnöstä ja rajoittamatta vilpittömässä mielessä toimineiden kolmansien osapuolien oikeuksia antaa rikoksen avulla hankittuja esineitä pyynnön esittäneen jäsenvaltion haltuun niiden palauttamiseksi oikealle omistajalleen.

2 Artikla. Keskusviranomainen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolten keskusviranomaiset käsittelevät oikeusapupyynnöt tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleen mukaan Suomessa keskusviranomaisena on oikeusministeriö ja Hongkongin erityishallintoalueella oikeusministeri tai hänen asianmukaisesti määräämänsä virkamies. Keskusviranomaisen vaihtaminen on sallittu, mutta siitä tulee ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle.

Artiklan 3 kappale määrää, että oikeusapupyynnöt tulee lähettää sopimuspuolen kes-

kusviranomaiselle. Kiireellisissä tapauksissa telefaxin käyttö on sallittu.

3 Artikla. *Muu oikeusapu.* Sopimuspuolet voivat antaa oikeusapua muiden sopimusten, järjestelyjen tai käytäntöjen perusteella.

Esimerkkinä muista kysymykseen tulevista sopimuksista voidaan mainita huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehty Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus (SopS 44/1994), joka sisältää määräyksiä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa ja johon kumpikin sopimuspuoli on liittynyt.

Muut järjestelyt tai käytännöt voivat tarkoittaa esimerkiksi varsinaista oikeusapuvaihetta edeltävää lainvalvontaviranomaisten välistä tiedustelu- ja muiden tietojen vaihtoa.

4 Artikla. *Sopimuksen noudattamista koskevat rajoitukset.* Artiklan 1 kappale sisältää luettelon perusteista, joiden käsillä ollessa oikeusapupyynnön täyttämistä tulee kieltäytyä.

Kieltäytymisperusteet vastaavat oikeusapulain 12 §:n ehdottomia ja 13 §:n harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita sekä 15 §:n säännöstä pakkokeinojen käytön rajoituksista.

Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee kieltäytyä oikeusavun antamisesta, jos

a) oikeusapupyynnön myöntymisen vaarantaisi Suomen tasavallan tai Hongkongin erityishallintoalueen osalta Kiinan kansantasaavallan itsemääräämisoikeutta, turvallisuutta tai yleistä järjestystä;

b) oikeusapupyynnön liittyy luonteeltaan poliittiseen rikokseen;

c) oikeusapupyynnön liittyy vain sotilasrikoksena rangaistavaan rikokseen;

d) on perusteltua syytä olettaa, että oikeusapupyynnön johtaa henkilön aseman vaarantumiseen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa tai poliittisten mielipiteidensä vuoksi;

e) oikeusapupyynnön liittyy henkilön syyttämiseen rikoksesta, josta hänet on jo tuomittu tai jota koskevasta syytteestä hänet on vapautettu taikka josta hänet on armahdettu pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella, tai josta henkilöä ei ajan kulumisen vuoksi enää voitaisi syyttää, jos teko olisi tehty pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella;

f) se arvioi, että oikeusapupyynnön myöntymisen vaarantaisi vakavasti sen elintärkeitä etuja;

g) kysymyksen ollessa pakkokeinoja käsittelevistä pyynnöistä, rikokseksi epäillyt teot tai laiminlyönnit eivät, mikäli ne olisivat tapahtuneet pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, olisi muodostaneet rikosta, joiden yhteydessä pakkokeinojen käyttö on sallittu;

h) oikeusapupyynnön liittyy rikokseen, josta on pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella säädetty kuolemanrangaistus.

Luettelon a ja f kohtien kieltäytymisperusteita vastaavat kieltäytymisperusteet sisältyvät oikeusapulain 12 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään, että oikeusapua ei anneta, jos sen antaminen saattaisi loukata Suomen täysivaltaisuutta tai vaarantaa Suomen turvallisuutta tai muita elintärkeitä etuja.

Luettelon b ja c kohtien kieltäytymisperusteista on säädetty oikeusapulain 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa, jonka mukaan oikeusavun antamisesta voidaan kieltäytyä, jos pyynnön perusteena on teko, jota on pidettävä poliittisena rikoksena tai sotilasrikoslainsäädännön alaan kuuluvana rikoksena.

Luettelon d kohdan kieltäytymisperusteet vastaa oikeusapulain 12 §:n 2 momentin kieltäytymisperustetta. Lainkohdan mukaan oikeusapua ei anneta, jos oikeusavun antaminen olisi ristiriidassa ihmisoikeuksia tai perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa. Hallituksen esityksessä kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa koskeva lainsäädännöksi (HE 61/1993 vp) on ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden osalta todettu, että tätä säännöstä sovellettaessa tulisi erityisesti ottaa huomioon eurooppalaisen ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan määräykset ja sen kansainvälisen oikeusavun antamiselle asettamat vaatimukset, sekä silmällä pitäen Suomessa pyynnön johdosta toimeenpantavaa menettelyä että menettelyä, jota pyynnön esittäneessä valtiossa noudatetaan käsiteltäessä sitä rikosasiaa, jota varten oikeusapua annetaan. Ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan määräykset koskevat syytetyn oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Luettelon e kohdan kieltäytymisperusteet vastaa sisällöltään oikeusapulain 13 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohtien kieltäytymisperusteita. Ensiksi mainitun lainkohdan mukaan

oikeusavun antamisesta voidaan kieltäytyä, jos pyynnön perustana olevasta teosta ei Suomen lain mukaan voitaisi syyttää vanhentumisen, armahduksen tai muun vastaavan seikan johdosta. Jälkimmäisen lainkohdan mukaan oikeusavusta voidaan kieltäytyä, mikäli pyynnön perusteena olevan teon johdosta Suomessa tai kolmannessa valtiossa vireille pannussa oikeudenkäynnissä on annettu päätös, jossa vastaaja on tuomittu rangaistukseen tai syyte on hylätty.

Oikeusapulaissa ei ole luettelon g kohdan kieltäytymisperustetta vastaavaa nimenomaista kieltäytymisperustetta. Asiallisesti samaan lopputulokseen johtaa kuitenkin oikeusapulain 15 §:n säännös, jonka mukaan, jos oikeusapupyynnö tarkoittaa tai sen täyttämisen edellyttää pakkokeinolaissa tarkoitettujen pakkokeinojen käyttämistä, ei pakkokeinoja saa käyttää, jos tämä ei Suomen lain mukaan olisi sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa.

Luettelon h kohdan kieltäytymisperusteesta on säädetty Suomen perustuslain 7 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ketään ei saa tuomita kuolemaan, kiduttaa eikä muutenkaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. Hongkongin erityishallintoalueella kuolemanrangaistus kumottiin vuonna 1993.

Hongkongin erityishallintoalue on liittynyt useisiin ihmisoikeuksien suojaamiseksi tehtyihin yleissopimuksiin. Tärkeimpänä niistä voitaneen tässä yhteydessä ehkä pitää Yhdistyneiden kansakuntien kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun vastaista yleissopimusta vuodelta 1984, joka tuli Hongkongin erityishallintoalueen osalta voimaan 26.6.1987. Suomen osalta sanottu sopimus tuli voimaan 29.9.1989 (SopS 59—60/1989).

Artiklan 2 kappale täsmentää 1 kappaleen f kohdan kieltäytymisperustetta siten, että sopimuspuoli voi elintärkeitä etuja arvioidessaan ottaa huomioon, voisiko oikeusavun antaminen vaarantaa jonkun henkilön turvallisuuden tai voisiko se rasittaa liikaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen voimavaroja.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimuspuoli voi kieltäytyä oikeusavun antamisesta, jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli ei voi noudattaa luovutetun aineiston luottamukselli-

suutta tai sen käytön rajoittamista koskevia ehtoja.

Edellä mainittu kieltäytymisperuste liittyy oikeusapulain 27 §:än, jossa säädetään salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta sekä tietojen käyttöä koskevista rajoituksista. Lainkohdan 1 momentin mukaan Suomen viranomaisen pyytäessä oikeusapua vieraan valtion viranomaiselta, on asiakirjojen ja muiden talletteiden salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä asianosaisten ja viranomaisten tiedonsaantioikeudesta voimassa, mitä Suomen laissa säädetään. Sen lisäksi on 2 momentin mukaan noudatettava, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa olevassa sopimuksessa taikka oikeusapua antaneen valtion asettamissa ehdoissa on määrätty salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista taikka luovutetun aineiston palauttamisesta tai hävittämisestä.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään, että pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi lykkätä oikeusavun antamista, jos oikeusapupyynnön täyttäminen häiritsisi vireillä olevaa tutkintaa tai syytetoimenpiteitä pyynnön vastaanottaneessa sopimuspuolella.

Artiklan 5 kappale velvoittaa oikeusavusta kieltäytymis- tai lykkäystapauksissa sopimuspuolen keskusviranomaisensa kautta viipymättä ilmoittamaan toiselle sopimuspuolelle kieltäytymisen tai lykkäyksen syy ja neuvottelemaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa, voidaanko oikeusapua antaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tarpeelliseksi katsomilla ehdoilla. Mikäli sopimuspuoli hyväksyy oikeusavun edellä tarkoitetuilla ehdoilla, sen on noudatettava noita ehtoja.

5 Artikla. Pyyntö. Artiklan 1 kappaleen mukaan pyyntö tulee tehdä kirjallisesti.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että oikeusapupyynnön tulee sisältää:

- a) sen viranomaisen nimi, jonka puolesta pyyntö tehdään;
- b) kuvaus pyynnön tarkoituksesta ja pyydetyn avun luonteesta;
- c) kuvaus tutkinnan, syytetoimenpiteiden tai oikeudenkäynnin luonteesta;
- d) yhteenvedo asiaan kuuluvista tosiseikoista ja lainsäännöksistä;
- e) mahdolliset luottamuksellisuutta koskevat vaatimukset;

f) yksityiskohdat erityisestä menettelystä, jota pyynnön esittänyt sopimuspuoli toivoo noudatettavan;

g) yksityiskohdat määräajasta, jonka kuluessa pyyntö tulisi täyttää; sekä

h) muut mahdolliset tiedot, joita tarvitaan pyynnön täytäntöönpanon helpottamiseksi.

Oikeusapulain 7 § koskee oikeusapupyynnön muotoa ja sisältöä. Artiklan 2 kappaleen sisältö vastaa asiallisesti lainkohdan sisältöä.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että kun Suomi on pyynnön vastaanottava sopimuspuoli pyynnön ja sen tueksi toimitettujen asiakirjojen on oltava tai ne on käännettävä suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Kun taas Hongkongin erityishallintoalue on pyynnön vastaanottava sopimuspuoli pyynnön ja sen tueksi toimitettujen asiakirjojen on oltava tai ne on käännettävä kiinaksi tai englanniksi.

Kansainvälisestä oikeusavusta annetun asetuksen (13/1994) 9 §:n mukaan vieraan valtion viranomaisen tekemä oikeusapupyyntö sekä siihen liittyvät asiakirjat tai niiden käännökset voivat olla suomen tai ruotsin kielen sijasta norjan, tanskan, englannin ranskan tai saksan kielellä.

6 artikla. *Pyyntöjen täytäntöönpano.* Artiklan 1 kappaleen mukaan pyyntö pannaan täytäntöön pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti ja, sikäli kuin tuon sopimuspuolen lainsäädäntö ei kiellä, pyynnössä mainittujen ohjeiden mukaisesti siinä määrin kuin mahdollista.

Vastaavat säännökset sisältyvät oikeusapulain 9 §:n 1 momenttiin, 11 §:n 1 momenttiin sekä 15 §:n 1 momenttiin, joissa säädetään, että oikeusapupyynnön täytäntöönpanossa on noudatettava Suomen lain mukaista menettelyä (9 § 1), mutta että siinä voidaan noudattaa myös pyynnössä esitettyä erityistä muotoa tai menettelyä, jos tätä ei voida pitää Suomen lainsäädännön vastaisena (11 § 1). Jos kuitenkin oikeusapupyyntö tarkoittaa tai sen täyttäminen edellyttää pakkokeinolaissa (450/1987) tarkoitettujen pakkokeinon käytämistä, ei pakkokeinoja saa käyttää, jos tämä ei Suomen lain mukaan olisi sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pikaisesti ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuo-

lulle mistä tahansa sellaisista olosuhteista, jotka saattavat huomattavasti viivyttää pyyntöön vastaamista.

Artiklan 3 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pikaisesti ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle päätöksestä olla täyttämättä pyyntöä kokonaan tai joltakin osin ja tuon päätöksen syy.

Artiklan 4 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee tehdä parhaansa pitääkseen pyyntö ja sen sisältö luotamuksellisena, lukuun ottamatta mitä pyynnön täytäntöönpanon kannalta on välttämätöntä.

7 artikla. *Edustaminen ja kustannukset.* Artiklan 1 kappale määrää kustannusten jakautumisesta sopimuspuolten välillä. Tämän mukaisesti pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa alueellaan pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuvista tavanomaisista kustannuksista, lukuun ottamatta pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä hankitun lainopillisen neuvonantajan palkkiota, asiantuntijoiden palkkiota, käännöskustannuksia ja pyynnön esittäneen ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen välillä matkustavien henkilöiden matkakuluja ja päivärahoja.

Artiklan 2 kappale koskee poikkeuksellisia tai huomattavia kustannuksia. Jos pyyntöä täytäntöön pantaessa ilmenee, että pyynnön täyttäminen edellyttää poikkeuksellisia tai huomattavia kustannuksia, sopimuspuolten tulee neuvotella niistä ehdoista, joiden puitteissa täytäntöönpanoa voidaan jatkaa.

Oikeusapulain 25 §:ssä säädetään, että vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä annetusta oikeusavusta aiheutuvista kustannuksista ei peritä korvausta pyynnön esittäneeltä vieraalta valtiolta, jollei asetuksella toisin säädetä.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa asetuksessa ei ole edellä tarkoitettuja säännöksiä.

8 artikla. *Käyttörajoitukset.* Artiklan 1 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi edellyttää, että luovutetut tiedot tai todisteet on pidettävä luottamuksellisina tai että niitä voidaan paljastaa tai käyttää vain pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen asettamin ehdoin.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli ei saa esittää tai paljastaa saamiaan tietoja tai todisteita muuhun kuin pyynnössä mainittuun tarkoitukseen ilman pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen keskusviranomaisen etukäteisuostumusta.

Oikeusapuna luovutettavia tai saatuja henkilö- ja muita tietoja koskevien käyttörajoitusten peruslähtökohta on ilmaistu artiklan 2 kappaleessa, jonka mukaan pyynnön esittänyt sopimuspuoli ei saa käyttää saamiaan tietoja ilman pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen keskusviranomaisen etukäteisuostumusta muuhun kuin pyynnössä mainittuun tarkoitukseen. Sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleesta johtuu, että sallittuina tarkoituksina tulevat kysymykseen vain pyynnön esittäneen sopimuspuolen toimivaltaan kuuluvien rikosten tutkinta ja syyttäminen ja näihin liittyvät oikeudenkäynnit. Tarvittaessa pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi 8 artiklan 1 kappaleen nojalla edellyttää, että tiedot on pidettävä luottamuksellisina tai että niitä voidaan paljastaa tai käyttää vain tuon sopimuspuolen asettamien ehtojen mukaisesti.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla. Tietosuojaa ja julkisuutta koskeva lainsäädäntö soveltuu myös kansanvälisen rikosoikeusapumenettelyn yhteydessä saatuihin sekä luovutettaviin henkilötietoihin. Oikeusapulain 27 §:ään sisältyy erityinen selvittävä säännös salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä tietojen käyttöä koskevista rajoituksista. Lainkohdan mukaan kun Suomen viranomaisiin pyytää oikeusapua vieraan valtion viranomaiselta, on asiakirjojen ja muiden tallenteiden salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä asianosaisten ja muiden viranomaisten tiedoksisaantioikeudesta voimassa, mitä Suomen laissa säädetään.

Rikosoikeusapumenettelyssä saatuun aineistoon sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), henkilötietolakia (523/1999), lakia oikeudenkäynnin julkisuudesta (945/1984) sekä lakia henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003). Lisäksi Suomi on saattanut kansallisesti voimaan vuonna 1981 tehdyn yleissopimuksen yksilöiden suojelusta henkilötie-

tojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä (SopS 36/1992).

Oikeusapulain 27 §:n 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on noudatettava, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa olevassa sopimuksessa taikka oikeusapua antaneen valtion asettamissa ehdoissa on määrätty salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista taikka luovutetun aineiston palauttamisesta tai hävittämisestä.

Henkilötietolain 5 luvussa säädetään henkilötietojen siirtämisestä Euroopan unionin ulkopuolelle. Vaikka kyse olisi tietojen luovuttamisesta sellaiseen EU:n ulkopuoliseen valtioon, jonka osalta 22 §:ssä säädetty yleiset edellytykset tietojen siirtämiselle eivät täytyisi eikä komissio olisi henkilötietodirektiivin 95/46/EY 3 artiklan ja 25 artiklan 6 kohdan mukaisesti todennut, että kyseisessä valtiossa taataan tietosuojan riittävä taso, rikosoikeusapuna annettavien henkilötietojen siirtäminen on mahdollista 23 §:ssä säädettyin poikkeusperustein. Tietävästi Euroopan komissio ei ole arvioinut Hongkongin tietosuojan tasoa henkilötietodirektiivin nojalla. Lainkohdan 1 momentin 5 kohdan mukaan henkilötietoja voidaan siirtää, jos siirto on tarpeen tai lain vaatima tärkeän yleisen edun turvaamiseksi tai oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi, puolustamiseksi tai ratkaisemiseksi. Henkilötietojen luovuttamista 1 artiklan 1 kappaleessa lueteltuihin tarkoituksiin voidaan pitää 23 §:n 5 kohdan mukaisin perustein sallittuna.

Henkilötietojen suojan kannalta tärkeä on sopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen määräys, joka sallii ehtojen asettamisen oikeusapuna luovutettavien tietojen käytölle. Jotta tietosuojasäännökset olisivat riittävän täsmälliset, sopimuksen voimaansaattamislakiin esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan oikeusapupyynnön täyttävän viranomaisen tulisi asettaa henkilötietojen luovuttamisen ehdoksi, että Hongkongin erityishallintoalue käyttää henkilötietoja 1 artiklan 1 kappaleessa sallittuihin tarkoituksiin ja että se toteuttaa oikeusjärjestelmänsä mukaiset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi.

Artikla 9. *Todistusaineiston, asiakirjojen, esineiden ja tallenteiden hankkiminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan kun pyydetään to-

distusaineiston hankkimista pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella tapahtuvaa rikosasian tutkintaa, syytetoimenpiteitä tai oikeudenkäyntiä varten, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on huolehdittava tuollaisen todistusaineiston hankkimisesta.

Artiklan 2 kappaleessa täsmennetään todistusaineistoa siten, että sen hankkimiseen ja luovuttamiseen sisältyy myös asiakirjojen, esineiden ja tallenteiden esittäminen.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että tässä artiklassa tarkoitettujen pyyntöjen osalta pyynnön esittäneen sopimuspuolen on yksilöitävä todistajille esitettävät kysymykset tai asia, josta heitä tullaan kuulemaan.

Artiklan 4 kappale käsittelee läsnäolo-oikeutta oikeusapupyynnön täytettäessä. Hankkittaessa aineistoa tässä artiklassa tarkoitetun oikeusapupyynnön johdosta, henkilö, johon tutkinta, syytetoimenpiteet tai oikeudenkäynti liittyvät, henkilö, jota on määrä kuulla ja pyynnön esittäneen sopimuspuolen edustajat voivat olla läsnä henkilökohtaisesti taikka lainopillisesti edustettuina pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

Oikeusapulain 20 §:n 1 momentin mukaan todisteiden vastaanottamisesta tai kuulemisesta huolehtii yleinen alioikeus, jos kysymyksessä olevaa rikosasiaa koskeva oikeudenkäynti on vireillä pyynnön esittäneen vieraan valtion tuomioistuimessa tai todisteiden vastaanottamisen tai kuulemisen on pyydetty tapahtuvan tuomioistuimessa. Lainkohdan 2 momentissa säädetään, että virallisen syyttäjän on oltava saapuvilla asian käsittelyssä, jos tuomioistuin pitää hänen läsnäolonsa tarpeellisenä. Menettelyssä on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa on voimassa.

Oikeusapulain 21 §:ssä säädetään, että muissa kuin 20 §:ssä mainituissa tapauksissa huolehtii todisteiden ja muiden selvitysten hankkimisesta ja asianosaisten ja muiden henkilöiden kuulemisesta toimivaltainen esitutkintaviranomainen. Menettelyssä on muutoin soveltuvin osin noudatettava, mitä esitunnasta rikoksen johdosta on voimassa.

Artiklan 5 kappaleen mukaan henkilö, jonka tulee pyynnön perusteella todistaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella, voi kieltäytyä todistamasta jos, joko

a) pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädäntö sallisi todistajan kieltäytyä todistamasta samankaltaisissa olosuhteissa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella vireille pannussa oikeudenkäynnissä tai

b) pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädäntö sallisi hänen kieltäytyä todistamasta tällaisessa oikeudenkäynnissä pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella.

Vastaavansisältöinen säännös sisältyy oikeusapulain 22 §:än. Lainkohdan mukaan sillä, jota kuullaan vieraan valtion viranomaisen tekemän oikeusapupyynnön nojalla todistajana tai asiantuntijana Suomen tuomioistuimessa tai joka saapuu kuultavaksi esitutkintaan, on oikeus kieltäytyä todistamasta tai antamasta lausuntoa, jos hänellä on tähän oikeus tai velvollisuus Suomen tai pyynnön esittäneen vieraan valtion lain mukaan.

Artiklan 6 kappaleen mukaan, jos kuka tahansa henkilö väittää, että on olemassa oikeus kieltäytyä todistamasta pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön nojalla, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee tässä suhteessa luottaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen keskusviranomaisen antamaan todistukseen.

Oikeusapulain 22 §:ssä säädetään, että vieraan valtion laki otetaan huomioon, jos oikeus tai velvollisuus kieltäytyä todistamasta on todettu vieraan valtion tekemässä oikeusapupyynnössä tai jos pyynnön tehnyt vieraan valtion viranomaisen tämän vahvistaa Suomen tuomioistuimen tai esitutkintaviranomaisen pyynnöstä taikka jos kieltäytymisperuste muutoin on tuomioistuimen tai esitutkintaviranomaisen tiedossa.

Artikla 10. Lausumien hankkiminen henkilöiltä. Kun tehdään pyyntö lausuman hankkimiseksi henkilöltä pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella tapahtuvaan rikosasiaan liittyvää tutkintaa, syytetoimenpiteitä tai oikeudenkäyntiä varten, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pyrkiä hankkimaan sellainen lausuma.

Artikla 11. Henkilöiden olinpaikka tai henkilöllisyys. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pyynnön johdosta pyrkiä varmistamaan pyynnössä yksilöiden henkilön olinpaikka tai henkilöllisyys.

Artikla 12. Asiakirjojen tiedoksianto. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että pyynnön

vastaanottaneen sopimuspuolen tulee antaa tiedoksi mikä tahansa asiakirja, joka on toimitettu sille tiedoksiannosta varten.

Artiklan 2 kappaleen mukaan tiedoksiannosta voidaan suorittaa pelkästään toimittamalla asiakirja henkilölle, jolle se tulee antaa tiedoksi. Nimenomaisesta pyynnöstä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee suorittaa tiedoksiannosta sen lainsäädännössä vastaavanlaisten asiakirjojen tiedoksiannosta säädettyllä tavalla, tai pyynnössä yksilöidyllä tavalla edellyttäen, ettei tällainen tapa ole ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön kanssa.

Asiallisesti samaa tarkoittava säännös sisältyy oikeusapulain 17 §:n 1 momenttiin. Sen mukaan asiakirjan tiedoksiannosta toimitetaan noudattaen sitä menettelyä, jota Suomen lain mukaan on vastaavan asiakirjan tiedoksiannossa noudatettava, taikka noudattaen pyynnössä esitettyä menettelyä, jos tätä ei voida pitää Suomen lainsäädännön vastaisena.

Artiklan 3 kappale edellyttää, että pyynnön esittävä sopimuspuoli toimittaa asiakirjan tiedoksiannosta koskevan pyynnön, joka edellyttää vastausta tai saapumista pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle, kohtuullisessa ajassa ennen vastaukselle tai saapumiselle asetettua määräaika.

Oikeusapulain 18 §:ssä säädetään, että haasteen tai kutsun tiedoksiannosta voidaan kieltäytyä, jos kutsua ja siihen mahdollisesti liitettyjä muita tiedoksi annettavia asiakirjoja ei ole toimitettu pyynnön vastaanottaneelle Suomen viranomaiselle niin ajoissa, että kutsutulla on ollut käytettävissään kohtuullisesti aikaa saapua kuultavaksi.

Artiklan 4 kappaleen mukaan asiakirjan tiedoksi antamista koskevan pyynnön, joka liittyy saapumiseen pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle, tulee sisältää sellainen ilmoitus, jonka pyynnön esittäneen sopimuspuolen keskusviranomainen voi kohtuudella antaa, tiedoksiannon kohteena olevaa henkilöä koskevista voimassa olevista pidätysmääräyksistä tai muista oikeudellisista määräyksistä.

Artiklan 5 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee oman lainsäädäntönsä mukaisesti palauttaa todistus tiedoksiannosta siten kuin pyynnön esittänyt sopimuspuoli edellyttää.

Oikeusapulain 17 §:n 1 momentissa säädetään, että asiakirjan tiedoksiannosta on annettava todistus, josta tulee käydä ilmi tiedoksiannon aika, paikka ja tapa sekä se, kenelle asiakirja on annettu tiedoksi ja kenelle asiakirja on jätetty.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun asetuksen 8 §:n mukaan muun muassa pyynnön täyttämiseen liittyvät ilmoitukset toimitetaan pyynnön lähettäneen vieraan valtion viranomaiselle samoin tavoin kuin pyyntö oli tehty, jollei muuta menettelyä ole pyydetty tai ilmeisesti edellytetty noudatettavaksi taikka jollei toisin ole säädetty tai sovittu.

Artiklan 6 kappaleessa määrätään, että henkilöä, joka ei noudata hänelle tiedoksi annettua menettelyä, ei voida rangaista eikä häneen voida kohdistaa pakkokeinoja pyynnön esittäneen sopimuspuolen tai pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, ellei hän tämän jälkeen vapaaehtoisesti saavu pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle ja hänet siellä asianmukaisesti jälleen haastetaan.

Oikeusapulain 15 §:n 2 momentin mukaan, jos oikeusapupyynnöksi koskee rikoksesta epäillyn tai vieraassa valtiossa vireillä olevaan rikosoikeudenkäynnin vastaajan kuulemista oikeusapupyynnön mukaisesti esitutkinnassa tai tuomioistuimessa, ei kuultavaa saa pyynnön perusteena olevan teon johdosta pidättää, vangita tai määrätä matkustuskieltoon.

Lainkohdan 3 momentissa säädetään, että jos oikeusapupyynnöksi sisältää kutsun saapua kuultavaksi vieraan valtion viranomaisen eteen, ei Suomen viranomainen saa velvoittaa kuultavaksi kutsuttua noudattamaan kutsua tai käyttää kuultavaksi kutsuttua vastaan pakkokeinoja kutsun noudattamatta jättämisen johdosta.

Artikla 13. *Julkisesti saatavilla olevat ja viralliset asiakirjat.* Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on oman lainsäädäntönsä mukaisesti toimitettava jäljennöksiä julkisesti saatavilla olevista asiakirjoista.

Artiklan 2 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi toimittaa jäljennöksiä viranomaisten hallussa olevista asiakirjoista, tallenteista tai tiedoista, jotka eivät ole julkisesti saatavilla, samassa laajuudessa ja samoin ehdoin kuin ne olisivat sen

omien viranomaisten lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten saatavilla.

Artikla 14. *Varmentaminen ja oikeaksi todistaminen.* Artiklassa todetaan, että pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle toimitettavat asiakirjat, pöytäkirjat, tallenteet, lausumat tai muu aineisto tulee varmentaa tai todistaa oikeaksi vain jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli näin pyytää. Konsuli- tai diplomaattiviranomaisten tulee varmentaa tai todistaa oikeaksi aineisto vain, jos pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädäntö nimenomaisesti näin edellyttää.

Artikla 15. *Vapautensa menettäneiden henkilöiden siirtäminen.* Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella vapautensa menettäneenä oleva henkilö tulee siirtää pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle kuultavaksi todistajana, mikäli sekä pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli että siirrettävä henkilö siihen suostuvat. Lisäedellytyksenä on, että pyynnön esittänyt sopimuspuoli on taannut henkilön säilössä pitämisen ja hänen myöhemmän palauttamisensa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle.

Edellä kerrottu sopimusmääräys on yhdenmukainen Suomen lainsäädännön kanssa. Vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan Suomessa vapautensa menettäneenä oleva henkilö voidaan vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä väliaikaisesti siirtää kyseiseen vieraaseen valtioon, jos hänen henkilökohtainen läsnäolonsa on vieraassa valtiossa tarpeen rikosasiassa muuten kuin oikeudenkäynnissä vastaajana.

Mainitun lain 7 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa siirtää 4 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa ilman hänen suostumustaan. Myös muun kuin Suomen kansalaisen siirtäminen muuhun kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon edellyttää 7 §:n 2 momentin mukaan hänen suostumustaan. Edelleen saman lain 8 §:n 1 momentin mukaan sovittaessa vieraan valtion kanssa henkilön väliaikaisesta siirtämisestä on samalla sovittava ajankohdasta, jolloin hänet on viimeistään palautettava.

Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että todistaja tai asiantuntija saa kieltäytyä todistamas-

ta, jos hänellä olisi siihen oikeus joko pyynnön esittäneen tai sen vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan.

Tältä osin viitataan siihen, mitä edellä 9 artiklan 5 kappaleen yhteydessä on lausuttu todistajan oikeudesta kieltäytyä todistamasta.

Artiklan kappaleessa 3 määrätään, että jos siirretyn henkilön vankeustuomio päättyy siinä aikana, jolloin henkilö on pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee ilmoittaa siitä pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle, jonka tulee varmistaa henkilön vapauttamisen säilöstä.

Artikla 16. *Muiden henkilöiden siirtäminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan, jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli pitää todistajan tai asiantuntijan henkilökohtaista läsnäoloa tarpeellisena, sen tulee ilmoittaa tästä pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, jonka puolestaan tulee kehottaa todistajaa tai asiantuntijaa saapumaan ja sen tulee ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle vastauksesta.

Artiklan 16 englanninkielinen otsikko ”Transfer of other persons” tarkoittaa tässä yhteydessä muiden henkilöiden ”siirtymistä” pikemminkin kuin ”siirtämistä”. Artiklan 1 kappaleessa on kysymys vain pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen todistajalle tai asiantuntijalle esittämästä kehotuksesta saapua henkilökohtaisesti kuultavaksi pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle.

Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että todistaja tai asiantuntija saa kieltäytyä todistamasta, jos hänellä olisi siihen oikeus jommankumman sopimuspuolen lainsäädännön mukaan.

Artiklan 3 kappaleen mukaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen tulee ilmoittaa maksettavien kustannusten, mukaan lukien matka- ja majoituskustannusten, arvioidut määrät tämän artiklan mukaisen pyynnön tehdessään.

Artikla 17. *Koskemattomuus.* Artikla sisältää määräykset lainkäytöllisestä koskemattomuudesta. Artiklan 1 kappaleen mukaan henkilöä, joka suostuu antamaan apua 15 tai 16 artiklan mukaisesti ei saa

a) asettaa syytteeseen, vangita tai hänen vapauttaan rajoittaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella minkä tahansa sellaisen

rikoksen johdosta, joka on tehty ennen hänen lähtöään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelta eikä

b) häntä voida asettaa siviilioikeudellisen vastuun alaiseksi, milloin näin ei voitaisi tehdä, jos hän ei olisi pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella.

Oikeudenkäyntiin ja esitutkintaan osallistuvien henkilöiden koskemattomuudessa eräissä tapauksissa annetun lain (11/1994, immuniteettilaki) 1 §:n 1 momentin mukaan sitä, joka viranomaisen kutsusta tai sen nimenomaisella suostumuksella saapuu toisesta valtiosta Suomeen kuultavaksi todistajana tai asiantuntijana oikeudenkäynnissä tai esitutkinnassa, ei saa sinä aikana, jonka hän tämän johdosta on Suomessa, asettaa syyteeseen, vangita tai rangaista eikä hänen vapauttaa muulla tavoin rajoittaa sellaisen rikoksen tai hänen muun käyttäytymisensä vuoksi, joka on tapahtunut ennen hänen lähtöään siitä valtiosta, josta hänet oli kutsuttu.

Lainkohdan 2 momentin nojalla vastaavan koskemattomuuden saa myös rikosasian asianomistaja ja muun kuin rikosasian asianosainen, joka Suomen tuomioistuimen määräyksestä tai esitutkintaviranomaisen kutsusta saapuu toisesta valtiosta Suomeen asiassa henkilökohtaisesti kuultavaksi sekä muu henkilö, joka Suomen viranomaisen kutsusta tai sen nimenomaisella suostumuksella saapuu Suomeen muulla tavoin avustamaan asian selvittämisessä.

Rikosasian vastaajan tai rikoksesta epäillyn lainkäytöllisestä koskemattomuudesta on säädetty lain 2 §:ssä. Säännös on samansisältöinen kuin 1 §:n 1 momentin säännös.

Immuniteetilaisissa säädetyn lainkäytöllisen koskemattomuuden piiriin kuuluvat lähtökohtaisesti ainoastaan rikosprosessuaaliset toimenpiteet. Mainitun lain 5 §:ssä on koskemattomuus kuitenkin ulotettu myös muihin kuin rikosprosessuaalisiin toimenpiteisiin. Lainkohdan mukaan, jos toisesta valtiosta saapuvan henkilön koskemattomuus on muun lain tai vieraan valtion kanssa tehdyn sopimuksen mukaan laajempi kuin tässä laissa säädetään, noudatetaan, mitä on erikseen säädetty tai sovittu.

Artiklan 2 kappaleen mukaan koskemattomuutta ei ole, jos henkilö, ollen vapaa lähtemään, ei ole poistunut pyynnön esittäneen

sopimuspuolen alueelta viidentoista päivän kuluessa sen jälkeen kun hänelle oli ilmoitettu, ettei hänen läsnäoloaan enää tarvita, tai poistuttuaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta, on palanut sinne.

Immuniteettilain 4 §:n mukaan koskemattomuus lakkaa sen jälkeen kun 1 tai 2 §:ssä tarkoitettulla henkilöllä on ollut tilaisuus poistua maasta viidentoista päivän ajan siitä päivästä, jona hänelle oli ilmoitettu, ettei hänen läsnäolonsa ole enää tarpeen.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että henkilöä, joka suostuu todistamaan 15 tai 16 artiklan mukaisesti, ei saa asettaa syyteeseen hänen todistuksensa perusteella, lukuun ottamatta perätöntä lausumaa.

Mikäli edellä tarkoitetun henkilön lausuma saattaisi johtaa hänet syyteeseen teosta, joka oli tehty ennen hänen lähtöään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelta, estäisi 15 artiklan 1 kappaleen a alakohta syyteen nostamisen. Mikäli teko rajoittuisi ajallisesti hänen lähtönsä jälkeiseen aikaan, ei hänen syyteeseen asettamiselleen sinänsä olisi pääsäännön mukaan estettä. Sopimuksessa on kuitenkin laajennettu henkilön lainkäytöllistä koskemattomuutta niin, että se kattaa myös nämä tilanteet lukuun ottamatta perätöntä lausumaa.

Artiklan 4 kappaleen mukaan henkilö, joka suostuu antamaan apua 15 tai 16 artiklan mukaisesti, ei ole velvollinen antamaan apua missään muussa oikeudenkäynnissä kuin siinä, johon pyyntö liittyy.

Immuniteettilain 3 §:ssä säädetään, että lainkäytöllisen koskemattomuuden saavaa henkilöä ei saa ilman hänen suostumustaan kuulla muussa kuin kutsussa mainitussa asiassa.

Artiklan 5 kappaleen mukaan henkilöä, joka ei suostu antamaan apua 15 tai 16 artiklan mukaisesti, ei saa tästä syystä asettaa rangaistusuhun tai pakkokeinon alaiseksi pyynnön esittäneen tai sen vastaanottaneen sopimuspuolen tuomioistuimissa.

Artikla 18. Etsintä ja takavarikko. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee lain-säädäntönsä niin salliessa panna täytäntöön etsintää, takavarikkoa ja minkä tahansa aineiston toimittamista pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle koskevat pyynnöt, jotka liit-

tyvät rikosasian tutkintaan, syytetoimenpiteisiin tai oikeudenkäyntiin.

Oikeusapulain 3 luvun 23 §:n 1 momentin nojalla vieraan valtion viranomaisen tekemän oikeusapupyynnön perusteella voidaan todisteiden hankkimiseksi panna toimeen muun muassa etsintä ja takavarikko. Pakkokeinojen käyttöä on kuitenkin rajoitettu oikeusapulain 15 §:n 1 momentissa siten, että jos oikeusapupyynnöksi tarkoittaa tai sen käyttäminen edellyttää pakkokeinolaissa tarkoitettujen pakkokeinojen käyttämistä, ei pakkokeinoja saa käyttää, jos tämä Suomen lain mukaan ei olisi sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa.

Pakkokeinolain 5 luku sisältää paikkaan kohdistuvaa etsintää koskevat säännökset. Luvun 1 §:n 1 momentin (646/2003) mukaan, jos on syytä epäillä, että on tehty rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta, tai jos selvittävänä ovat yhteisösakon tuomitsemiseen liittyvät seikat, saadaan rakennuksessa, huoneessa taikka suljetussa säilytyspaikassa tai suljetussa kulkuneuvossa, joka on sen hallinnassa, jota on syytä epäillä rikoksesta, toimittaa kotietsintä takavarikoitavan tai väliaikaiseen hukkaamiskieltoon tai vakuustakavarikkoon pantavan esineen tai omaisuuden löytämiseksi taikka muutoin sellaisen seikan tutkimiseksi, jollavoit olla vaikutusta rikoksen selvittämiseksi.

Paikassa, joka ei ole sen hallinnassa, jota on syytä epäillä rikoksesta, saadaan 1 §:n 2 momentin nojalla kotietsintä toimittaa vain, kun rikos on tehty siellä tai epäilty on siellä otettu kiinni taikka muuten voidaan erittäin painavin perustein olettaa, että etsinnällä löydetään takavarikoitava tai väliaikaiseen hukkaamiskieltoon tai vakuustakavarikkoon pantava esine tai omaisuus taikka muutoin saadaan selvitystä rikoksesta.

Luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään, että paikassa, johon yleisöllä on vapaa pääsy tai jossa rikoksentehtäjillä on tapana oleskella taikka sellaista omaisuutta, jota etsitään on tapana ostaa tai ottaa pantiksi, saadaan kotietsintä 1 momentissa säädettyssä tarkoituksessa toimittaa riippumatta rikoksesta säädetystä rangaistuksesta.

Vielä voidaan 8 §:n nojalla toimittaa paikantarkastus muualla kuin 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa paikassa, vaikkei yleisöllä ole sinne pääsyä, rikoksesta säädetystä rangaistuksesta riippumatta takavarikoitavan tai väliaikaiseen hukkaamiskieltoon tai vakuustakavarikkoon pantavan esineen tai omaisuuden löytämiseksi taikka muutoin sellaisen seikan tutkimiseksi, jolla voi olla merkitystä rikoksen selvittämisessä.

Vieraan valtion oikeusapupyynnöstä tapahtuvasta takavarikosta on säädetty pakkokeinolain 4 luvussa. Luvun 15 a §:n 1 momentin mukaan esine tai asiakirja voidaan vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä takavarikoida, jos se voi olla todisteena vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa rikosasiassa taikka se on rikoksella joltakulta viety. Esine voidaan takavarikoida, jos se on vieraan valtion tuomioistuimen antamalla päätöksellä julistettu rikoksen johdosta menetetyksi taikka jos voidaan aiheellisesti olettaa, että esine tullaan julistamaan rikoksen johdosta menetetyksi vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa rikosasiassa.

Lainkohdan 3 momentissa säädetään, että jos esine tai asiakirja on takavarikoitu käytettäväksi todisteena vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa rikosasiassa, voi tuomioistuin takavarikoimisesta päättäneen viranomaisen pyynnöstä päättää, että esine tai asiakirja saadaan tarvittaessa luovuttaa pyynnön esittäneen vieraan valtion viranomaiselle velvoituksin, että esine tai asiakirja on palautettava sen jälkeen kun sitä ei enää tarvita todisteena asiassa. Tuomioistuin voi kuitenkin määrätä, että esinettä tai asiakirjaa ei tarvitse palauttaa, jos palauttaminen olisi ilmeisesti epätarkoituksenmukaista.

Mikäli vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta takavarikoitu esine osoittautuu rikoksella joltakulta viedyksi, voidaan takavarikko pyynnöstä kumota pakkokeinolain (450/1987) 4 luvun 14 §:n nojalla ja omaisuus palauttaa omistajalleen esimerkiksi oikeusapulain 1 luvun 1 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla. Mainittu 6 kohta koskee muuta rikosasian käsittelyä varten tarvittavaa oikeusapua kuin 1 §:n 2 momentin 1—5 kohdissa lueteltua.

Rikoksen avulla hankittujen esineiden palauttamisesta omistajalleen on määrättyä

myös keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyssä yleissopimuksessa, jonka määräykset on saatettu lailla 148/2004 voimaan sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Yleissopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio voi pyynnön esittäneen jäsenvaltion pyynnöstä ja rajoittamatta vilpittömässä mielessä toimineiden kolmansien osapuolien oikeuksia antaa rikoksen avulla hankittuja esineitä pyynnön esittäneen jäsenvaltion haltuun niiden palauttamiseksi oikealle omistajalleen.

Artiklan 2 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee antaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen mahdollisesti pyytämät tiedot etsinnän tuloksesta, takavarikkopaikasta, takavarikon olosuhteista ja sen jälkeisestä takavarikoidun omaisuuden säilyttämisestä.

Artiklan 3 kappale velvoittaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen noudattamaan kaikkia pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen asettamia ehtoja liittyen takavarikoituun omaisuuteen, joka luovutetaan pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle.

Oikeusapulain 4 luvun 27 §:n 2 momentti velvoittaa oikeusapua pyytäneen Suomen viranomaisen noudattamaan, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa olevassa sopimuksessa taikka oikeusapua antaneen valtion asettamissa ehdoissa on määrätty salaspidosta, vaitiolo-velvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista taikka luovutetun aineiston palauttamisesta tai hävittämisestä.

Artikla 19. Rikoshyöty. Artiklan 1 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pyydettyä pyrkiä varmistamaan, onko pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön vastaisen rikoksen tuottamaa hyötyä ensiksi mainitun sopimuspuolen alueella ja sen tulee ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle tutkimusten tuloksista. Pynnön esittäneen sopimuspuolen tulee pyynnön tehdessään ilmoittaa perusteet, joiden nojalla se uskoo sellaista rikoshyötyä olevan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että silloin kun edellä mainittua rikoshyötyä löydetään, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee ryhtyä lainsäädäntönsä sallimiin

toimenpiteisiin estääkseen epäillyllä rikoshyödyllä tapahtuvan kaupankäynnin, sen siirtämisen tai hävittämisen ennen kuin pyynnön esittäneen sopimuspuolen tuomioistuin on lopullisesti rikoshyödyistä määrännyt.

Artiklan 3 kappaleen mukaan silloin kun pyyntö tehdään rikoshyödyn turvaamiseksi, pyyntö tulee toteuttaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti. Siihen voi sisältyä pyynnön esittäneen sopimuspuolen tuomioistuimen antaman määräyksen täytäntöönpano ja oikeudenkäynnin aloittaminen tai siinä avustaminen liittyen pyynnössä tapahtuvaan rikoshyötyyn.

Esimerkkinä edellä 2 ja 3 kappaleen edellyttämistä toimenpiteistä voidaan mainita esineen tai asiakirjan takavarikointi sopimuspuolen pyynnöstä pakkokeinolain 4 luvun 15 a §:n nojalla tai, kysymyksen ollessa rahamäärästä, omaisuuden panemisesta hukkamiskieltoon tai vakuustakavarikkoon pakkokeinolain 3 luvun 6 a §:n mukaisesti. Lainkohdassa säädetään, että jos joku on vieraan valtion tuomioistuimen päätöksellä rikoksen johdosta tuomittu menettämään rahamäärä taikka jos voidaan aiheellisesti olettaa, että joku tuomitaan vieraan valtion viranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa rikoksen johdosta menettämään rahamäärä, saadaan hänen omaisuuttaan panna tuon vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä hukkamiskieltoon tai vakuustakavarikkoon.

Sopimuksen 19 artiklan määräykset eivät koske sopimuspuolen pyynnöstä tapahtuvaa tuomitun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa, vaan ennen sitä tapahtuvaa rikoshyödyn jäljittämistä ja tarvittaessa turvaamistoimiin ryhtymistä. Myöskään oikeusapulain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lain soveltamisalaan ei kuulu kansainvälinen yhteistoiminta menettämisseuraamusten täytäntöönpanossa. Tosin Suomen viranomainen voi vieraan valtion pyynnöstä antaa tällaista oikeusapua kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain (21/1987) säännösten nojalla ilman kansainvälisoikeudellisen velvoitteen olemassaoloakin.

Artiklan 4 kappaleen mukaan tämän sopimuksen mukaisesti takavarikoitu rikoshyöty jää pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuo-

lelle, elleivät sopimuspuolet keskenään toisin sovi.

Artiklan 5 kappaleen mukaan rikoshyöty sisältää

- a) omaisuuden, joka vastaa rikoksella saadun omaisuuden tai muun hyödyn arvoa,
- b) rikoksella saadun tai suoraan tai välillisesti rahaksi muutetun omaisuuden sekä
- c) omaisuuden, jota on käytetty tai aiottu käytettäväksi rikoksen yhteydessä tai sellaisen omaisuuden arvon.

Rikoshyödyn menettämisestä säädetään menettämisseuraamuksia koskevassa rikoslain 10 luvussa (875/2001). Sopimuksen mukainen rikoshyödyn määritelmä on lähinnä esimerkinomainen, sillä rikoshyötyyn ja sitä koskeviin turvaamistoimenpiteisiin sovelletaan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädäntöä.

Artikla 20. *Erimielisyyksien ratkaiseminen.* Artiklan mukaan mikä tahansa tämän sopimuksen tulkintaa, soveltamista tai täytäntöpanoa koskeva erimielisyys tulee ratkaista diplomaattiteitse, jos keskusviranomaiset eivät kykene keskenään pääsemään sopimukseen asiasta.

Artikla 21. *Voimaantulo ja voimassaolon päätyminen.* Artiklan 1 kohdan mukaan sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona sopimuspuolet ovat kirjallisesti ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat omalta kohdaltaan täyttäneet sopimuksen voimaantulon edellyttämät vaatimukset.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimusta sovelletaan sekä ennen sen voimaantuloa että voimaantulon jälkeen tehtyihin rikoksiin.

Artiklan 3 kohdan mukaan kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa saattaa sopimuksen soveltamisen päättymään ilmoittamalla siitä toiselle sopimuspuolelle. Sopimuksen soveltaminen keskeytyy, kun toinen sopimuspuoli on vastaanottanut ilmoituksen. Oikeusapupyynnöt, jotka on otettu vastaan ennen sopimuksen päättymistä, tulee kuitenkin käsitellä sopimusmääräysten mukaisesti ikään kuin sopimus olisi vielä voimassa.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälä sisältää niin sanotun sekamuotoisen lain säännöksen, jonka mukaan Suomen hallituksen ja Kiinan kansantasavallan

Hongkongin erityishallintoalueen hallituksen välillä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §. Lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

3 Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona sopimuspuolet ovat kirjallisesti ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat omalta kohdaltaan täyttäneet sopimuksen voimaantulon edellyttämät vaatimukset. Esi-tykseen sisältyvä lakiehdotus ehdotetaan tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset riippumatta siitä, onko määräys ristiriidassa vai ei Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa.

Edellä mainitun mukaisesti sopimuksessa on useita määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen keskeisiä elementtejä ovat aineellisia määräyksiä sisältävät sopimusmääräykset. Tällaisia ovat sopimuksen 1 ja 3—19 artiklat.

Käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä ovat käyttörajoituksia ja vapautensa menettäneiden henkilöiden siirtämistä koskevat sopimusmääräykset.

Oikeusapumenettelyssä saatujen tietojen käytöllä on merkitystä yksityisyyden suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään

lailla. Yksityisyyden suojan, kuten muidenkin perusoikeuksien rajoitusten olennainen sisältö tulee ilmaista laissa. Rajoitusten tulee olla tarkkarajaisia ja täsmällisesti määriteltyjä sekä suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Perusoikeuksia rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelyistä.

Koska sopimus ehdotetaan saatettavaksi voimaan lailla, sopimuksen 8 artiklan määräykset tietojen käyttörajoituksista vastaavat sinänsä perustuslain 10 §:n 1 momentin vaatimusta tietosuojan laintasoisesta sääntelystä.

Henkilötietojen kannalta tärkeä on myös sopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen määräys, joka sallii ehtojen asettamisen oikeusapumennettelyssä toimitettujen tietojen käytölle. Yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyn mukaisesti voimaansaattamislakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan Suomen tulisi luovuttaessaan Hongkongin erityishallintoalueelle henkilötietolaissa tarkoitettuja henkilötietoja, asettaa ehdoksi ensinnäkin se, että tietoja saadaan käyttää ainoastaan sopimuksen hyväksymiin tarkoituksiin ja toiseksi, että Hongkongin erityishallintoalueen on toteutettava oikeusjärjestelmänsä mukaiset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi. Näin säännökset täyttäisivät myös muut yksityisyyden rajoittamista merkitsevälle lain-

säädännölle perustuslaista johtuvat vaatimukset.

Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan siirtää toiseen maahan. Esityksen mukaan henkilön, joko Suomen tai vieraan valtion kansalaisen väliaikainen siirtäminen edellyttäisi aina hänen suostumustaan. Näin ollen sopimusmääräys ei ole ristiriidassa perustuslain 9 §:n 3 momentin kanssa.

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2007 tehdyn Suomen ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen välisen sopimuksen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen välillä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2007 Suomen tasavallan hallituksen ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallituksen välillä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

lötietolaissa (523/1999) tarkoitettujen tietojen luovuttamisen edellytykseksi, että pyynnön esittänyt valtio käyttää oikeusapumenetelyssä saamiaan henkilötietoja ainoastaan sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin. Ehdoksi on lisäksi asetettava, että pyynnön esittänyt valtio toteuttaa oikeusjärjestelmänsä mukaiset asianmukaiset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi.

2 §

Päätettäessään oikeusavun antamisesta Suomen viranomaisen tulee asettaa oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanossa saatujen henki-

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

Sopimusteksti

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN
JA KIINAN KANSANTASAVALLAN
HONGKONGIN ERITYISHALLINTO-
ALUEEN HALLITUKSEN VÄLINEN SO-
PIMUS KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUS-
TA RIKOSASIOISSA

AGREEMENT BETWEEN THE GO-
VERNMENT OF THE REPUBLIC OF
FINLAND AND THE GOVERNMENT OF
THE HONG KONG SPECIAL ADMINIS-
TRATIVE REGION OF THE PEOPLE'S
REPUBLIC OF CHINA CONCERNING
MUTUAL LEGAL ASSISTANCE IN
CRIMINAL MATTERS

Suomen tasavallan ja Kiinan kansantasaval-
lan Hongkongin erityishallintoalueen ("Hong-
kongin erityishallintoalue") hallitus, joka on
saanut Kiinan kansantasavallan keskuskan-
sanhallitukselta asianmukaisen valtuutuksen
tehdä tämä sopimus,

The Government of the Republic of Fin-
land and the Government of the Hong Kong
Special Administrative Region of the Peo-
ple's Republic of China ("Hong Kong Spe-
cial Administrative Region") having been
duly authorised by the Central People's Go-
vernment of the People's Republic of China
to conclude this Agreement,

tahtoen parantaa kummankin sopimuspuo-
len lainvalvontaviranomaisten tehokkuutta ri-
kosten tutkinnassa, syyttämisessä ja ennalta-
ehkäisyssä ja rikoshyödyn takavarikoinnissa;
Ovat sopineet seuraavaa:

Desiring to improve the effectiveness of
law enforcement of both Parties in the inves-
tigation, prosecution and prevention of crime
and the confiscation of criminal proceeds;
Have agreed as follows:

I artikla

Article 1

*Oikeusavun laajuus**Scope of assistance*

1. Sopimuspuolet antavat tämän sopimuk-
sen määräysten mukaisesti toisilleen laajinta
mahdollista keskinäistä oikeusapua pyynnön
esittäneen sopimuspuolen toimivaltaan kuu-
luvien rikosten tutkinnassa ja syyttämisessä
sekä niihin liittyvissä oikeudenkäynneissä.

(1) The Parties shall provide, in accordance
with the provisions of this Agreement, the
widest measure of mutual legal assistance in
the investigation and prosecution of criminal
offences falling within the jurisdiction of the
Requesting Party and in proceedings related
thereto.

2. Oikeusapuun kuuluu:
a) henkilöiden tunnistaminen ja olinpaikan
selvittäminen;
b) asiakirjojen tiedoksianto;
c) todisteiden, esineiden ja asiakirjojen
hankkiminen;
d) etsintä- ja takavarikointipyyntöjen täy-
täntöönpano;
e) todistajien ja asiantuntijoiden henkilö-
kohtaisesti kuultavaksi saapumisen edistämi-
nen;

(2) Assistance shall include:
(a) identifying and locating persons;
(b) serving of documents;
(c) the obtaining of evidence, articles or
documents;
(d) executing requests for search and sei-
zure;
(e) facilitating the personal appearance of
witnesses or experts;

f) vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikaisen siirtämisen toteuttaminen todistajana kuulemistä varten;

g) oikeudellisten tai virallisten tallenteiden hankkiminen;

h) rikoshyödyn ja rikoksen tekemisessä käytettyjen välineiden jäljittäminen, pysäyttäminen, menetetyksi tuomitseminen ja takavarikointi;

i) tietojen, asiakirjojen ja tallenteiden tarjoaminen;

j) omaisuuden luovuttaminen, mukaan lukien todistuskappaleiden lainaaminen;

k) oikeusapu verotusta, tullimaksuja, valuuttakontrollia ja muita valtion tuloja koskevissa rikosasioissa; ja

l) muu tämän sopimuksen tavoitteiden kanssa yhdenmukainen oikeusapu, joka ei ole ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön kanssa.

(f) effecting the temporary transfer of persons in custody to appear as witnesses;

(g) obtaining production of judicial or official records;

(h) tracing, restraining, forfeiting and confiscating the proceeds and instruments of crime;

(i) providing information, documents and records;

(j) delivery of property, including lending of exhibits;

(k) assistance in connection with criminal offences related to taxation, customs duties, foreign exchange control or other revenue matters; and

(l) other assistance consistent with the objects of this Agreement which is not inconsistent with the law of the Requested Party.

2 artikla

Keskusviranomainen

1. Sopimuspuolten keskusviranomaiset käsittelevät keskinäistä oikeusapua koskevat pyynnot tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

2. Suomen tasavallan keskusviranomainen on oikeusministeriö. Hongkongin erityishallintoalueen keskusviranomainen on oikeusministeri (*Secretary for Justice*) tai hänen asianmukaisesti määräämänsä virkamies. Kumpikin sopimuspuoli saa vaihtaa keskusviranomaisen, missä tapauksessa sen on ilmoitettava vaihdosta toiselle sopimuspuolelle.

3. Pynnön esittäneen sopimuspuolen keskusviranomainen toimittaa tässä sopimuksessa tarkoitetut oikeusapupyynnot vastaanottavan sopimuspuolen keskusviranomaiselle. Kiireellisissä tapauksissa oikeusapupyynnot voidaan toimittaa telefaxilla.

Article 2

Central authority

(1) The Central Authorities of the Parties shall process requests for mutual legal assistance in accordance with the provisions of this Agreement.

(2) The Central Authority for the Republic of Finland is the Ministry of Justice. The Central Authority for the Hong Kong Special Administrative Region is the Secretary for Justice or his duly authorised officer. Either Party may change its Central Authority in which case it shall notify the other of the change.

(3) Requests under this Agreement shall be transmitted by the Central Authority of the Requesting Party to the Central Authority of the Requested Party. In urgent cases requests may be transmitted by fax.

3 artikla

Muu oikeusapu

Sopimuspuolet voivat antaa oikeusapua

Article 3

Other assistance

The Parties may provide assistance pursu-

muiden sopimusten, järjestelyiden tai käytäntöjen perusteella.

ant to other agreements, arrangements or practices.

4 artikla

Article 4

Sopimuksen noudattamista koskevat rajoitukset

Limitations on compliance

1. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli kieltäytyy oikeusavun antamisesta, jos:

(1) The Requested Party shall refuse assistance if:

a) oikeusapupyynnön myöntymisen vaarantaisi Suomen tasavallan tai Hongkongin erityishallintoalueen osalta Kiinan kansantasavallan itsemääräämisoikeutta, turvallisuutta tai yleistä järjestystä;

(a) the granting of the request would impair the sovereignty, security or public order of the Republic of Finland, or, of the People's Republic of China in the case of the Hong Kong Special Administrative Region;

b) oikeusapupyynnön liittyy luonteeltaan poliittiseen rikokseen;

(b) the request for assistance relates to an offence of a political character;

c) oikeusapupyynnön liittyy vain sotilaisrikkokseksi rangaistavaan rikokseen;

(c) the request for assistance relates to an offence only under military law;

d) on perusteltua syytä olettaa, että oikeusapupyynnön johtaa henkilön aseman vaarantamiseen hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa tai poliittisten mielipiteidensä vuoksi;

(d) there are substantial grounds for believing that the request for assistance will result in a person being prejudiced on account of his race, religion, nationality or political opinions;

e) oikeusapupyynnön liittyy henkilön syyttämiseen rikoksesta, josta hänet on jo tuomittu tai jota koskevasta syytteestä hänet on vapautettu taikka josta hänet on armahdettu pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella, tai josta henkilöä ei ajan kulumisen vuoksi enää voitaisi syyttää jos teko olisi tehty pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella;

(e) the request for assistance relates to the prosecution of a person for an offence in respect of which the person has been convicted, acquitted or pardoned in the Requested Party or for which the person could no longer be prosecuted by reason of lapse of time if the offence had been committed within the jurisdiction of the Requested Party;

f) se arvioi, että oikeusapupyynnön myöntymisen vaarantaisi vakavasti sen elintärkeitä etuja;

(f) it is of the opinion that the granting of the request would seriously impair its essential interests;

g) kysymyksen ollessa pakkokeinoja käsitävistä pyynnöistä, rikokseksi epäillyt teot tai laiminlyönnit eivät, mikäli ne olisivat tapahtuneet pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, olisi muodostaneet rikosta, joiden yhteydessä pakkokeinojen käyttö on sallittu.

(g) in the case of requests involving compulsory measures the acts or omissions alleged to constitute the offence would not, if they had taken place within the jurisdiction of the Requested Party, have constituted an offence for which compulsory measures are allowed;

h) oikeusapupyynnön liittyy rikokseen, josta on pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella säädetty kuolemanrangaistus.

(h) the request relates to an offence which carries the death penalty in the Requesting Party.

2. Edellä 1 kappaleen f kohdassa tarkoitettua tapauksessa pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi elintärkeitä etujaan arvioidessaan ottaa huomioon, voisiko oikeusavun antaminen vaarantaa jonkun henkilön turvallisuutta.

(2) For the purpose of paragraph (1)(f), the Requested Party may include in its consideration of essential interests whether the provision of assistance could prejudice the safety of any person or impose an excessive

suuden tai voisiko se rasittaa liikaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen voimavaroja.

3. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi kieltäytyä oikeusavun antamisesta, jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli ei voi noudattaa luovutetun aineiston luottamuksellisuutta tai sen käytön rajoittamista koskevia ehtoja.

4. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi lykätä oikeusavun antamista, jos oikeusapupyynnön täyttäminen häiritsisi vireillä olevaa tutkintaa tai syytetoimenpiteitä pyynnön vastaanottaneessa sopimuspuolessa.

5. Ennen kuin pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli kieltäytyy oikeusavun antamisesta tai lykkää sitä tämän artiklan määräysten nojalla, sen on keskusviranomaisensa kautta:

a) viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle syy kieltäytymisen tai lykkäyksen harkinnalle; ja

b) neuvoteltava pyynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa sen määrittämiseksi, voidaanko oikeusapua antaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tarpeelliseksi katsomilla ehdoilla.

6. Jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli hyväksyy oikeusavun 5 kappaleen b kohdassa tarkoitetuilla ehdoilla, sen on noudatettava noita ehtoja.

burden on the resources of the Requested Party.

(3) The Requested Party may refuse assistance if the Requesting Party cannot comply with any conditions in relation to confidentiality or limitation as to the use of material provided.

(4) The Requested Party may postpone assistance if execution of the request would interfere with an ongoing investigation or prosecution in the Requested Party.

(5) Before denying or postponing assistance pursuant to this Article, the Requested Party, through its Central Authority:

(a) shall promptly inform the Requesting Party of the reason for considering denial or postponement; and

(b) shall consult with the Requesting Party to determine whether assistance may be given subject to such terms and conditions as the Requested Party deems necessary.

(6) If the Requesting Party accepts assistance subject to the terms and conditions referred to in paragraph (5)(b), it shall comply with those terms and conditions.

5 artikla

Pyynnöt

1. Pyynnöt tehdään kirjallisesti.
2. Oikeusapupyyntöjen tulee sisältää:
 - a) sen viranomaisen nimi, jonka puolesta pyyntö tehdään;
 - b) kuvaus pyynnön tarkoituksesta ja pyydetyn avun luonteesta;
 - c) kuvaus tutkinnan, syytetoimenpiteiden tai oikeudenkäynnin luonteesta;
 - d) yhteenveto asiaan kuuluvista tosiseikoista ja lainsäännöksistä;
 - e) mahdolliset luottamuksellisuutta koskevat vaatimukset;
 - f) yksityiskohdat erityisestä menettelystä, jota pyynnön esittänyt sopimuspuoli toivoo noudatettavan; ja
 - g) yksityiskohdat määräajasta, jonka kulu-

Article 5

Requests

- (1) Requests shall be made in writing.
- (2) Requests for assistance shall include:
 - (a) the name of the authority on behalf of which the request is made;
 - (b) a description of the purpose of the request and the nature of the assistance requested;
 - (c) a description of the nature of the investigation, prosecution, or proceedings;
 - (d) a summary of the relevant facts and laws;
 - (e) any requirements for confidentiality;
 - (f) details of any particular procedure the Requesting Party wishes to be followed;
 - (g) details of the period within which the

essa pyyntö tulisi täyttää; sekä

h) muut mahdolliset tiedot, joita tarvitaan pyynnön täytäntöönpanon helpottamiseksi.

3. Kun Hongkongin erityishallintoalue on pyynnön vastaanottava sopimuspuoli, pyyntö ja sen tueksi toimitetut asiakirjat on käännettävä kiinaksi tai englanniksi; kun Suomi on pyynnön vastaanottava sopimuspuoli, niiden on oltava tai ne on käännettävä suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

request should be complied with; and

(h) any other information which is required to facilitate execution of the request.

(3) The request and all documents submitted in support of a request shall be translated into Finnish, Swedish or English where Finland is the Requested Party and in or translated into Chinese or English where the Hong Kong Special Administrative Region is the Requested Party.

6 artikla

Pyyntöjen täytäntöönpano

1. Pyyntö pannaan täytäntöön pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti ja, sikäli kuin pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädäntö ei kiellä, pyynnössä mainittujen ohjeiden mukaisesti siinä määrin kuin mahdollista.

2. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pikaisesti tiedottaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle mistä tahansa sellaisista olosuhteista, jotka saattavat huomattavasti viivyttää pyyntöön vastaamista.

3. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pikaisesti ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle päätöksestä olla täyttämättä pyyntöä kokonaan tai joltakin osin, ja tuon päätöksen syy.

4. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee tehdä parhaansa pitääkseen pyyntö ja sen sisältö luottamuksellisina, lukuun ottamatta mitä pyynnön täytäntöönpanon kannalta on välttämätöntä.

Article 6

Execution of requests

(1) A request shall be executed in accordance with the law of the Requested Party and, to the extent not prohibited by the law of the Requested Party, in accordance with the directions stated in the request so far as practicable.

(2) The Requested Party shall promptly inform the Requesting Party of any circumstances which are likely to cause a significant delay in responding to the request.

(3) The Requested Party shall promptly inform the Requesting Party of a decision not to comply in whole or in part with a request for assistance and the reason for that decision.

(4) The Requested Party shall use its best efforts to keep confidential a request and its contents except to the extent necessary to execute it.

7 artikla

Edustaminen ja kustannukset

1. Pynnön vastaanottanut sopimuspuoli vastaa alueellaan täytäntöön pantavasta pyynnöstä aiheutuvista tavanomaisista kustannuksista, lukuun ottamatta:

a) pyynnön esittäneen sopimuspuolen pyynnöstä hankitun lainopillisen neuvonantajan palkkiota;

b) asiantuntijoiden palkkiota;

c) käännöskustannuksia; ja

Article 7

Representation and expenses

(1) The Requested Party shall assume all ordinary expenses of executing a request within its boundaries, except:

(a) fees of counsel retained at the request of the Requesting Party;

(b) fees of experts;

(c) expenses of translation; and

d) pyynnön esittäneen ja pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen välillä matkustavien henkilöiden matkakuluja ja päivärahoja.

2. Jos pyyntöä täytäntöön pantaessa ilmenee, että pyynnön täyttäminen edellyttää poikkeuksellisia tai huomattavia kustannuksia, sopimuspuolten tulee neuvotella niistä ehdoista, joiden puitteissa pyynnön täytäntöönpanoa voidaan jatkaa.

(d) travel expenses and allowances of persons who travel between the Requesting and Requested Parties.

(2) If during the execution of the request it becomes apparent that expenses of an extraordinary or substantial nature are required to fulfil the request, the Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the execution of the request may continue.

8 artikla

Käyttörajoitukset

1. Pyyntöä vastaanottanut sopimuspuoli voi neuvoteltuaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen kanssa edellyttää, että luovutetut tiedot tai todisteet, mukaan lukien asiakirjat, esineet ja tallenteet, on pidettävä luottamuksellisina tai että niitä voidaan paljastaa tai käyttää vain pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen asettamien ehtojen mukaisesti.

2. Pyyntöä esittänyt sopimuspuoli ei saa esittää tai paljastaa saamiaan tietoja tai todisteita, mukaan lukien asiakirjat, esineet ja tallenteet, muuhun kuin pyynnössä mainittuun tarkoitukseen, ilman pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen keskusviranomaisen etukäteissuostumusta.

Article 8

Limitations on use

(1) The Requested Party may require, after consultation with the Requesting Party, that information or evidence furnished, including documents, articles or records, be kept confidential or be disclosed or used only subject to such terms and conditions as it may specify.

(2) The Requesting Party shall not disclose or use information or evidence furnished, including documents, articles or records, for purposes other than those stated in the request without the prior consent of the Central Authority of the Requested Party.

9 artikla

Todistusaineiston, asiakirjojen, esineiden ja tallenteiden hankkiminen

1. Kun pyydetään todistusaineiston hankkimista pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella tapahtuvaa rikosasian tutkintaa, syytöimenpiteitä tai oikeudenkäyntiä varten, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on huolehdittava tuollaisen todistusaineiston hankkimisesta.

2. Tässä sopimuksessa tarkoitetun todistusaineiston luovuttamiseen ja hankkimisen sisältöön asiakirjojen, esineiden ja tallenteiden esittäminen.

3. Tässä artiklassa tarkoitettujen pyyntöjen osalta pyynnön esittäneen sopimuspuolen on yksilöitävä todistajille esitettävät kysymykset

Article 9

Obtaining of evidence, documents articles or records

(1) Where a request is made that evidence be taken for the purpose of an investigation, prosecution or proceeding in relation to a criminal matter in the jurisdiction of the Requesting Party, the Requested Party shall arrange to have such evidence taken.

(2) For the purposes of this Agreement, the giving or taking of evidence shall include the production of documents, articles or records.

(3) For the purposes of requests under this Article, the Requesting Party shall specify the questions to be put to the witnesses or the

tai asia, josta heitä tullaan kuulemaan.

4. Hankittaessa todistusaineistoa tässä artiklassa tarkoitetun oikeusapupyynnön johdosta, henkilö, johon tutkinta, syytetoimenpiteet tai oikeudenkäynti liittyvät, henkilö, jota on määrä kuulla ja pyynnön esittäneen sopimuspuolen edustajat voivat olla läsnä henkilökohdaisesti taikka lainopillisesti edustettuina pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

5. Henkilö, jonka tulee pyynnön perusteella todistaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella, voi kieltäytyä näin tekemästä jos, joko:

a) pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädäntö sallisi todistajan kieltäytyä todistamasta samankaltaisissa olosuhteissa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella vireille pannussa oikeudenkäynnissä; tai

b) pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädäntö sallisi hänen kieltäytyä todistamasta tällaisessa oikeudenkäynnissä pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella.

6. Jos kuka tahansa henkilö väittää, että on olemassa oikeus kieltäytyä todistamasta pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön nojalla, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee tässä suhteessa luottaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen keskusviranomaisen antamaan todistukseen.

subject matter about which they are to be examined.

(4) Where evidence is to be taken, pursuant to a request for assistance under this Article, the person to whom the investigation, prosecution or proceeding in the Requesting Party relates, the person who is to give evidence and representatives of the Requesting party may, subject to the law of the Requested Party, appear or have legal representation or both for the purpose of questioning the person giving the evidence.

(5) A person who is required to give evidence in the Requested Party pursuant to a request for assistance may decline to do so where either:

(a) the law of the Requested Party would permit that witness to decline to give evidence in similar circumstances in proceedings which originated in the Requested Party; or

(b) the law of the Requesting Party would permit him to decline to give evidence in such proceedings in the Requesting Party.

(6) If any person claims that there is a right to decline to give evidence under the law of the Requesting Party, the Requested Party shall with respect thereto rely on a certificate of the Central Authority of the Requesting Party.

10 artikla

Lausumien hankkiminen henkilöiltä

Kun tehdään pyyntö lausuman hankkimiseksi henkilöltä pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella tapahtuvaan rikosasiaan liittyvää tutkintaa, syytetoimenpiteitä tai oikeudenkäyntiä varten, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pyrkiä hankkimaan sellainen lausuma.

11 artikla

Henkilöiden olinpaikka tai henkilöllisyys

Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen

Article 10

Obtaining statements of persons

Where a request is made to obtain the statement of a person for the purpose of an investigation, prosecution or proceeding in relation to a criminal matter in the Requesting Party, the Requested Party shall endeavour to obtain such statement.

Article 11

Location or identity of persons

The Requested Party shall, if requested,

tulee pyynnön johdosta pyrkiä varmistamaan pyynnössä yksilöidyn henkilön olinpaikka tai henkilöllisyys.

endeavour to ascertain the location or identity of any person specified in the request.

12 artikla

Article 12

Asiakirjojen tiedoksianto

Service of documents

1. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli antaa tiedoksi minkä tahansa asiakirjan, joka on toimitettu sille tiedoksiantoa varten.

(1) The Requested Party shall serve any document transmitted to it for the purpose of service.

2. Tiedoksianto voidaan suorittaa pelkästään toimittamalla asiakirja henkilölle, jolle se tulee antaa tiedoksi. Jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli nimenomaisesti pyytää, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee suorittaa tiedoksianto sen lainsäädännössä vastaavanlaisten asiakirjojen tiedoksiannosta säädettyllä tavalla, tai pyynnössä yksilöidyllä tavalla edellyttäen, ettei tällainen tapa ole ristiriidassa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön kanssa.

(2) Service may be effected by simple transmission of the document to the person to be served. If the Requesting Party expressly so requests service shall be effected by the Requested Party in the manner provided for the service of analogous documents under its own law or in the manner specified in the request provided that such manner is not inconsistent with the law of the Requested Party.

3. Pyynnön esittävän sopimuspuolen tulee toimittaa asiakirjan tiedoksiantoa koskeva pyyntö, joka edellyttää vastausta tai saapumista pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle kohtuullisessa ajassa ennen vastaukselle tai saapumiselle asetettua määräaika.

(3) The Requesting Party shall transmit a request for the service of a document that requires a response or appearance in the Requesting Party within a reasonable time before the scheduled response or appearance.

4. Asiakirjan tiedoksi antamista koskevan pyynnön, joka liittyy saapumiseen pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle, tulee sisältää sellainen ilmoitus, jonka pyynnön esittäneen sopimuspuolen keskusviranomaisen voi kohtuudella antaa, tiedoksiannon kohteena olevaa henkilöä koskevista voimassa olevista pidätysmääräyksistä tai muista oikeudellisista määräyksistä.

(4) A request for the service of a document pertaining to an appearance in the Requesting Party shall include such notice as the Central Authority of the Requesting Party is reasonably able to provide of outstanding warrants or other judicial orders in criminal matters against the person to be served.

5. Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee oman lainsäädäntönsä mukaisesti palauttaa todistus tiedoksiannosta siten kuin pyynnön esittänyt sopimuspuoli edellyttää.

(5) The Requested Party shall, subject to its law, return a proof of service in the manner required by the Requesting Party.

6. Henkilöä, joka ei noudata hänelle tiedoksi annettua menettelyä, ei voida rangaista eikä häneen voida kohdistaa pakkokeinoja pyynnön esittäneen sopimuspuolen tai pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, ellei hän tämän jälkeen vapaaehtoisesti saavu pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle ja hänet siellä asianmukaisesti jälleen haastetaan.

(6) A person who fails to comply with any process served on him shall not thereby be liable to any penalty or coercive measure pursuant to the law of the Requesting Party or Requested Party unless he subsequently voluntarily enters the territory of the Requesting Party and is there again duly summoned.

13 artikla

Article 13

*Julkisesti saatavilla olevat ja viralliset asiakirjat**Publicly available and official documents*

1. Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen on oman lainsäädäntönsä mukaisesti toimitettava jäljennöksiä julkisesti saatavilla olevista asiakirjoista.

(1) Subject to its law, the Requested Party shall provide copies of publicly available documents.

2. Pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi toimittaa jäljennöksiä viranomaisten hallussa olevista asiakirjoista, tallenteista tai tiedoista, jotka eivät ole julkisesti saatavilla, samassa laajuudessa ja samoin ehdoin kuin tällaiset asiakirjat, tallenteet tai tiedot olisivat sen omien lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten saatavilla.

(2) The Requested Party may provide copies of any document, record or information in the possession of a government department or agency, but not publicly available, to the same extent and under the same conditions as such document, record or information would be available to its own law enforcement and judicial authorities.

14 artikla

Article 14

*Varmentaminen ja oikeaksi todistaminen**Certification and authentication*

Pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle toimitettavat asiakirjat, pöytäkirjat, tallenteet, lausumat tai muu aineisto tulee varmentaa tai todistaa oikeaksi vain jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli näin pyytää. Konsuli- tai diplomaattiviranomaisten tulee varmentaa tai todistaa oikeaksi aineisto vain, jos pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädäntö nimenomaisesti näin edellyttää.

Documents, transcripts, records, statements or other material which are to be transmitted to the Requesting Party shall only be certified or authenticated if the Requesting Party so requests. Material shall be certified or authenticated by consular or diplomatic officers only if the law of the Requesting Party specifically so requires.

15 artikla

Article 15

*Vapautensa menettäneiden henkilöiden siirtäminen**Transfer of persons in custody*

1. Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella vapautensa menettäneenä oleva henkilö, jonka läsnäoloa todistajana pyynnön esittäneen osapuolen alueella pyydetään tämän sopimuksen mukaisesti, tulee siirtää, jos pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli siihen suostuu, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelta pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle edellyttäen, että henkilö suostuu siihen ja että pyynnön esittänyt sopimuspuoli on taannut henkilön säilössä pitämisen ja hänen myöhemmän palauttamisensa pyyn-

(1) A person in custody in the Requested Party whose presence is requested in the Requesting Party as a witness pursuant to this Agreement shall, if the Requested Party consents, be transferred from the Requested Party to the Requesting Party for that purpose, provided the person consents and the Requesting Party has guaranteed the maintenance in custody of the person and his subsequent return to the Requested Party.

nön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle.

2. Todistaja saa kieltäytyä todistamasta, jos hänen olisi sallittu tehdä niin joko pyynnön esittäneen tai pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan.

3. Jos tämän artiklan mukaisesti siirretyn henkilön vankeustuomio päättyy sinä aikana, kun henkilö on pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee ilmoittaa tästä pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle, jonka tulee varmistaa henkilön vapauttaminen säilöstä.

(2) A witness may decline to give evidence where he would be permitted to do so on the basis of either the law of the Requesting or Requested Party.

(3) Where the sentence of imprisonment of a person transferred pursuant to this Article expires whilst the person is in the Requesting Party, the Requested Party shall so advise the Requesting Party which shall ensure the person's release from custody.

16 artikla

Muiden henkilöiden siirtäminen

1. Jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli pitää todistajan tai asiantuntijan henkilökohtaista läsnäoloa avun antamiseksi tarpeellisenä, sen tulee ilmoittaa tästä pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee kehottaa todistajaa tai asiantuntijaa saapumaan ja sen tulee ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle todistajan tai asiantuntijan vastauksesta.

2. Todistaja tai asiantuntija saa kieltäytyä todistamasta, jos hänellä olisi siihen oikeus joko pyynnön esittäneen tai pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan.

3. Silloin kun tämän artiklan mukainen pyyntö tehdään, pyynnön esittäneen sopimuspuolen tulee ilmoittaa maksettavien kustannusten, mukaan lukien matka- ja majoituskulujen, arvioidut määrät.

Article 16

Transfer of other persons

(1) If the Requesting Party considers the personal appearance of a witness or expert for the purpose of providing assistance necessary it shall so inform the Requested Party. The Requested Party shall invite the witness or expert to appear and advise the Requesting Party of the reply from the witness or expert.

(2) A witness or an expert may decline to give evidence where he would be permitted to do so on the basis of either the law of the Requesting or Requested Party.

(3) Where a request is made pursuant to this Article the Requesting Party shall advise the approximate amounts of allowances payable, including travelling and accommodation expenses.

17 artikla

Koskemattomuus

1. Henkilöä, joka suostuu antamaan apua 15 tai 16 artiklan mukaisesti:

a) ei saa asettaa syytteeseen, vangita tai hänen vapauttaan rajoittaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella minkä tahansa sellaisen rikoksen johdosta, joka on tehty ennen hänen lähtöään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelta;

b) ei voida asettaa siviilioikeudellisen vas-

Article 17

Safe conduct

(1) A person who consents to provide assistance pursuant to Article 15 or 16:

(a) shall not be prosecuted, detained, or restricted in his personal liberty in the Requesting Party for any criminal offence which preceded his departure from the Requested Party;

(b) shall not be subject to civil suit to

tuun alaiseksi, milloin näin ei voitaisi tehdä, jos hän ei olisi pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella.

2. Kappaletta 1 ei sovelleta, jos henkilö, olen vapaa lähtemään, ei ole poistunut pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta 15 päivän kuluessa sen jälkeen, kun hänelle oli ilmoitettu, ettei hänen läsnäoloaan enää tarvita, tai poistuttuaan pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta, on palannut sinne.

3. Henkilöä, joka suostuu todistamaan 15 tai 16 artiklan mukaisesti, ei saa asettaa syytteeseen hänen todistuksensa perusteella, lukuun ottamatta perätöntä lausumaa.

4. Henkilö, joka suostuu antamaan apua 15 tai 16 artiklan mukaisesti, ei ole velvollinen antamaan apua missään muussa oikeudenkäynnissä kuin siinä, johon pyyntö liittyy.

5. Henkilöä, joka ei suostu antamaan apua 15 tai 16 artiklan mukaisesti, ei saa tästä syystä asettaa rangaistukseen tai pakkokeinoon alaiseksi pyynnön esittäneen tai pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tuomioistuimissa.

which the person could not be subject if he were not in the Requesting Party.

(2) Paragraph (1) shall not apply if the person, being free to leave, has not left the Requesting Party within a period of 15 days after being notified that his presence is no longer required, or having left the Requesting Party, has returned.

(3) A person who consents to give evidence under Article 15 or 16 shall not be subject to prosecution based on his testimony, except for perjury.

(4) A person who consents to provide assistance pursuant to Article 15 or 16 shall not be required to provide assistance in any proceedings other than the proceedings to which the request relates.

(5) A person who does not consent to provide assistance pursuant to Article 15 or 16 shall not by reason thereof be liable to any penalty or coercive measure by the courts of the Requesting Party or Requested Party.

18 artikla

Etsintä ja takavarikko

1. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee, sikäli kuin sen lainsäädäntö sallii, panna täytäntöön etsintää, takavarikkoa ja minkä tahansa aineiston toimittamista pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle koskevat pyynnot, jotka liittyvät rikosasian tutkintaan, syytöimenpiteisiin tai oikeudenkäyntiin.

2. Pynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee antaa pyynnön esittäneen sopimuspuolen mahdollisesti pyytämät tiedot etsinnän tuloksesta, takavarikkopaikasta, takavarikon olosuhteista ja sen jälkeisestä takavarikoidun omaisuuden säilyttämisestä.

3. Pynnön esittäneen sopimuspuolen on noudatettava kaikkia pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen asettamia ehtoja liittyen takavarikoituun omaisuuteen, joka luovutetaan pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle.

Article 18

Search and seizure

(1) The Requested Party shall, insofar as its law permits, carry out requests for search, seizure and delivery of any material to the Requesting Party which is relevant to an investigation, prosecution or proceeding in relation to a criminal matter.

(2) The Requested Party shall provide such information as may be required by the Requesting Party concerning the result of any search, the place of seizure, the circumstances of seizure, and the subsequent custody of the property seized.

(3) The Requesting Party shall observe any conditions imposed by the Requested Party in relation to any seized property which is delivered to the Requesting Party.

19 artikla

Rikoshyöty

1. Pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pyydettyä pyrkiä varmistamaan, onko pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön vastaisen rikoksen tuottamaa hyötyä pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella ja sen tulee ilmoittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle tutkimusten tuloksista. Pyynnön tehdessään pyynnön esittäneen sopimuspuolen tulee ilmoittaa pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle perusteet, joiden nojalla se uskoo sellaista rikoshyötyä olevan pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueella.

2. Silloin kun kappaleen (1) mukaisesti epäilty rikoshyötyä löydetään, pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee ryhtyä sen lainsäädännön sallimiin toimenpiteisiin estääkseen epäillyllä rikoshyödyllä tapahtuvan kaupankäynnin, sen siirtämisen tai hävittämisen ennen kuin pyynnön esittäneen sopimuspuolen tuomioistuin on lopullisesti rikoshyödyistä määrännyt.

3. Silloin kun pyyntö tehdään rikoshyödyn takavarikon turvaamiseksi, pyyntö tulee toteuttaa pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti. Siihen voi sisältyä pyynnön esittäneen sopimuspuolen tuomioistuimen antaman määräyksen täytäntöönpano ja oikeudenkäynnin aloittaminen tai siinä avustaminen liittyen pyynnössä tarkoitettuun rikoshyötyyn.

4. Tämän sopimuksen mukaisesti takavarikoitu rikoshyöty jää pyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, elleivät sopimuspuolet keskenään toisin sovi.

5. Tämän sopimuksen mukaisesti rikoshyöty sisältää —

a) omaisuuden, joka vastaa rikoksella saadun omaisuuden tai muun hyödyn arvoa;

b) rikoksella saadun tai suoraan tai välillisesti rahaksi muutetun omaisuuden,

c) omaisuuden, jota on käytetty tai aiottu käytettäväksi rikoksen yhteydessä tai sellaisen omaisuuden arvon.

Article 19

Proceeds of crime

(1) The Requested Party shall, upon request, endeavour to ascertain whether any proceeds of a crime against the law of the Requesting Party are located within its jurisdiction and shall notify the Requesting Party of the result of its inquiries. In making the request, the Requesting Party shall notify the Requested Party of the basis of its belief that such proceeds may be located in its jurisdiction.

(2) Where pursuant to paragraph (1), suspected proceeds of crime are found, the Requested Party shall take such measures as are permitted by its law to prevent any dealing in, transfer or disposal of, those suspected proceeds of crime, pending a final determination in respect of those proceeds by a court of the Requesting Party.

(3) Where a request is made for assistance in securing the confiscation of proceeds, such request shall be executed pursuant to the law of the Requested Party. This may include enforcing an order made by a court in the Requesting Party and initiating or assisting in proceedings in relation to the proceeds to which the request relates.

(4) Proceeds confiscated pursuant to this Agreement shall be retained by the Requested Party unless otherwise agreed upon between the Parties.

(5) For the purposes of this Agreement, “proceeds of crime” includes —

(a) property which represents the value of property and other benefits derived from the commission of an offence;

(b) property derived or realized directly or indirectly from the commission of an offence; and

(c) property used or intended to be used in connection with an offence or the value of such property.

20 artikla

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Mikä tahansa tämän sopimuksen tulkintaa, soveltamista tai täytäntöönpanoa koskeva erimielisyys tulee ratkaista diplomaattiteitse, jos keskusviranomaiset eivät kykene keskenään pääsemään sopimukseen asiasta.

Article 20

Settlement of disputes

Any dispute arising out of the interpretation, application or implementation of this Agreement shall be resolved through diplomatic channels if the Central Authorities are themselves unable to reach agreement.

21 artikla

Voimaantulo ja voimassaolon päättyminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimuspuolet ovat kirjallisesti ilmoittaneet toisilleen, että ne ovat omalta kohdaltaan täyttäneet sopimuksen voimaantulon edellyttämät vaatimukset.

2. Tätä sopimusta sovelletaan sekä ennen sen voimaantuloa että voimaantulon jälkeen tehtyihin rikoksiin.

3. Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa saattaa tämän sopimuksen soveltamisen päättymään ilmoittamalla siitä toiselle sopimuspuolelle. Siinä tapauksessa sopimuksen voimassaolo päättyy, kun toinen sopimuspuoli ottaa vastaan ilmoituksen. Oikeusapupyynnöt, jotka on otettu vastaan ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä, tulee kuitenkin käsitellä sopimusmääräysten mukaisesti ikään kuin sopimus olisi vielä voimassa.

Article 21

Entry into force and termination

(1) This Agreement shall enter into force 30 days after the date on which the Parties have notified each other in writing that their respective requirements for the entry into force of the Agreement have been complied with.

(2) This Agreement shall apply to offences committed before as well as after its entry into force.

(3) Each of the Parties may terminate this Agreement at any time by giving notice to the other. In that event this Agreement shall cease to have effect on receipt of that notice. Requests for assistance which have been received prior to termination of this Agreement shall nevertheless be processed in accordance with the terms of the Agreement as if the Agreement were still in force.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa asianmukaisesti siihen valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised by their respective governments have signed this Agreement.

Tehty kahtena kappaleena 4 päivänä loka-kuuta vuonna kaksituhattaseitsemän kiinan, englannin ja suomen kielellä kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Mikäli tekstien välillä on eroavaisuuksia, sovelletaan englanninkielistä tekstiä.

Done in duplicate at Helsinki, this 4th day of October two thousand and seven in the Finnish, Chinese and English languages, each text being equally authentic. In case of divergence between the texts, the English text shall prevail.

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

For the Government of the Republic of Finland

Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallituksen puolesta

For the Government of the Hong Kong
Special Administrative Region of the People's Republic of China